

Europos LIETUVIS

Nr. 35 (2270) XLVII

Londonas ir Vilnius, 1993 m. rugsėjo 9 d.

Kaina 20 ct

ŠVENTOJO TĖVO GLĖBYJE - VISA LIETUVA!

Jo Šventenybės Popiežiaus Jono Pauliaus II vizitas 1993 m. rugsėjo 4-8 d. Lietuvoje.

Vladimiro Gulevičiaus (ELTA) nuotr.

Šv. Tėvo sveikinimas Lietuvai

*Brangūs Lietuvos
broliai ir seserys!*

Taip ilgai laukus apaštalinės kelionės, po kelių dienų atsidursiu Jūsų Tėvynėje ir kituos dviejuose Baltijos kraštuose. Nuo pat pirmųjų savo popiežystės dienų vis mažiau apie šį susitikimą ir taip pat už Jus meldavausi Vatikano Bazilikos požemių koplyčioje, kuri mena Aušros Vartų Gailėstingumo Motiną Vilniuje. Visi Vidurio ir Rytų Europos katalikai žvelgia į Jus kupini vilties ir tikėjimo. Aš, taikos maldininkas, pulsio prie

Vilniaus ir Šiluvos Mergelės Marijos kojų, o paskui, lankydamasis Latvijoje, suklupsiu prie Švenčiausios Dievo Motinos Agluonoje.

Brangieji! Atkeliausiu pas Jus ir Jūsų kaimynus latvius ir estus kaip draugas ir ganytojas. **Kaip bičiulis** norėčiau įžengti į Jūsų pirkias, norėčiau išgirsti Jūsų nuosirdų ir atvirą žodį; norėčiau paklajoti po Jūsų laukus, dažnai paženklintus tokiais Jums brangiais kryžiais; norėčiau su visais ir su kiekvienu iš Jūsų susitikti.

Kaip Ganytojas ateinu skelbti Jūsų miesto bažnyčiose ir aikštėse,

kur po tiek kančios ir tokių negandų, **Kristus lieka Jūsų viltis**, - Tasai, Kuris yra pasaulio viltis. Ateinu Jam Jūsų akivaizdoje pakartoti kadaise prie kitų mokinių Petro ištartus žodžius: "Viešpatie, Tu vienintelis turi amžinojo gyvenimo žodžius!"

Taigi nūnai, laukdamas, kolei galėsiu Jus karštai apkabinti, siunčiu Jums, mieli Lietuvos gyventojai, sveikinimą, o Jums, tikintieji, savo Palaiminimą.

(Sveikinimą atsiuntė
Vatikano radijas)

Į Lenkiją - pro Kalvariją

Lietuva ir Lenkija rugsėjo 1 d. atidarė naują Kalvarijos-Budzisko pasienio punktą.

Iki šiol vienintelis Lazdijų-Ogrodnikų pasienio punktas nepajėgė sudoroti su dideliu transporto srautu. Eilės ir netvarka tame poste tapo rimta kliūtimi Baltijos valstybėms plėtoti visokeriopus ryšius su Vidurio ir Vakarų Europa.

Iš pradžių per Kalvarijos-Budzisko postą bus praleidžiamas tik krovinių transportas, kuriam nereikalinga veterinarinė ar sanitarinė kontrolė.

Ateityje, jį visiškai įrengus abiejose sienos pusėse, postas praleis visų rūšių transportą.

Sienos perėjimo punkto atidarymo ceremonijoje dalyvavo Lietuvos susiekimo ministras Jonas Biržiškis, Suomijos susiekimo ir ryšių ministras Ole Norbakas, Lenkijos susiekimo ir jūrų ūkio ministras Zbignevas Javorskis, Lietuvos ambasadorius Lenkijoje Dainius Junevičius ir Lenkijos Respublikos ambasadorius Lietuvoje Janas Vidackis, vyriausieji Lietuvos ir Lenkijos muitininkai.

"Europos lietuvio" skaitytojams

Suvenyrinį numerį išleidome Popiežiaus atvykimo proga pagerbdami malonius skaitytojus, kurie jau daug metų skaito mūsų savaitraštį. Šį mėnesį sukanka metai, kai "Europos lietuvis" pradėtas leisti Vilniuje. Džiaugiamės, kad atradome naujų bičiulių Lietuvoje, kur daugiau kaip 40 metų "Europos lietuvis" buvo draudžiama skaityti. Aišku, norime, kad skaitytojų būtų dar daugiau. Todėl šį numerį atspausdinome didesniu tiražu nei paprastai.

Šiandien skelbiame rašytojo J. Mikelinsko straipsnį, interviu su seniausiuoju Lietuvos diplomatu dr. S. A. Bačkiu, Didžiosios Britanijos Lietuvių Sąjungos direktorių valdybos pirmininku J. Alkiu, "EL" korespondentų Anglijoje, Vokietijoje pranešimai ir kt. Tikimės, kad mūsų pastangos bus Jūsų įvertintos.

ELR

Ir žodžiai žydėdami gieda

Poezija Vilniaus Arkikatedroje Bazilikoje ne reta viešnia. Anksčiau čia keletą kartų yra vykę baigiamieji "Poezijos pavasario" vakarai. Tiesa, tuomet ši šventovė buvo paversta Paviekslų galerija, nors poetai, niekados nepamiršę tikrosios katedros paskirties, čia irgi neleisdavo sau "laisvųjų" ar dviprasmiškų linksmybių, skaitydavo rimties ir susikaupimo sklindinus posmus, švelnią meilės lyriką.

Šis vakaras buvo pavadintas "Religinės poezijos popietė" ir turėjo pavadinimą - "Belaukiant Popiežiaus Jono Pauliaus II".

Popietės motto - Jono Pauliaus II žodžiai: "Lietuva! Girdžiu tavo balsą. Girdžiu balsą prie Baltijos gyvenančios ir po pasaulio žemynus išsi-skaidžiusios tautos. Atsiliepiu į šį balsą... ir tikiuosi, kad priartės diena, kai keliaujančio Popiežiaus kelyje atsiras ir Lietuva".

Bukletėlyje, kurį išleido popietės rengėjai ir paruošė jos moderatorius kunigas J. K. Matulionis, tarp kitų vakaro dalyvių išspausdintas ir Karolio Voitylos eilėraštis "Reikia erdvės pavasario lietaus lašui", kurio eilutė "Tu nesiliauki stebėtis, mieloji, kiek daug čia tobulų dalykų" - gali tarnauti subtilios lyrikos pavyzdžiu, žymiai praplečiančiu religinės poezijos sąvoką. Ir liudijanti neeilinį poetinį Karolio Voitylos talentą, kuris padeda Popiežiui Jonui Pauliui II rasti kelią į milijonų žmonių - tikinčiųjų ir netikinčiųjų - širdis.

Šį kartą prie Didžiojo altoriaus susėdo kelių kartų Lietuvos poetai - greta svečių, visam pasauliui žinomų mūsų poezijos grandų, Lietuvos valstybinės premijos laureatų B. Brazdžionio ir K. Bradūno, greta jaunųjų mūsų poetų, daugelio knygų (visos jos išvardintos bukletėlyje) autorių J. Vaičiūnaitės, A. Puišytės ir J. Juškaičio užtikrintai jautėsi ir mažiau skaitytojui ir poezijos mėgėjams žinomi Lacrima (šiuo slapyvardžiu rašo ir užsienyje leido knygas poetas M. Katiliūtė) ir kunigas pranciškonas Ed. Atkočiūnas. (Jo pirmoji eilėraščių knyga "Paguodos

angelas" išleista tik šiais metais.)

Vakarą vedęs kunigas J. K. Matulionis vieną po kito kvietė poetus prie mikrofono (pirmas žodį gavo Bernardas Brazdžionis) ir po Arkikatedros Bazilikos skliautais.

Skambėjo posmai, kviečiantys susimąstyti ir susikaupiti, šaukiantys į rimtį ir vienybę. Vieni iš tų eilėraščių - anksčiau girdėti ir skaityti, kiti nauji. Ganytojiškai Popiežiaus kelionei - svarbiam lietuvių tautai įvykiui - pažymėti.

Kartu su gyvaisiais popietėje neakivaizdžiai dalyvavo ir mūsų didieji, iškeliavę į Anapūs - A. Baranauskas, Maironis, J. Aistis ir A. Maceina-Jasmontas, kurių kūrybą įtaigiai skaitė aktorius Vladas Bagdonas.

Pusantrų valandos pilnutėlė Arkikatedra Bazilika - sėdimos vietos buvo perpildytos pusvalandį prieš popietę prasidedant - klausėsi rimtos, dvasingos poezijos.

Popietę užbaigė Kazys Bradūnas posmais apie didįjį pastorių ir poetą Kristijoną Donelaitį, sakantį pamokslus būrams, šlovinantį darbščiuosius Laurą ir Kasparą, hegzametais vajančią Slunkių ir į jį panašius.

Ak, Donelaiti,

Grižki dabar bažnyčion,

Atgulk į žuolinį karstą,

Ilsėkis ir sapnuok

Tolminkiemio ir Lietuvos Velykas:

Subėgė būrai nurita nuo kapo

akmenį -

Prisikeliančio veidas tau

pažįstamas!

Toks panašus į užmuštąjį Pričką,

Toks panašus į mus...

Vilniaus arkivyskupas metropolitas A. J. Bačkis, dėkodamas poetams už įkvėptą žodį, pakvietė visus Lietuvos žmones su reikiama pagarba ir susitelkimu, susivienijus ir pamiršus aidus sutikti didįjį mūsų tautos Svečią.

Poetė J. Vaičiūnaitė sutiko, kad vienas jos eilėraščių, skaitytas popietėje, būtų išspausdintas "EL". O eilutę antraštei pasirinkau iš B. Brazdžionio.

Petras Keidošius

Vilniaus fragmentas

Į turgų eidama sustok
prie švento Juozapo
rūkų bažnyčios,
prie apleisto vienuolyno,
kur basos karmelitės vaikščiojo tarp mūrų
skurdžiam siauram sklypely su baltom lelijom,
su mėlynom našlaitėm, saulėtom medetkom,
suskambus varpui, meldėsi,
o maldą baigusios
iš vaško lipdė slyvas, obuolius ir kriaušes
ir karpė dirbtines rozes dangaus žydrumo, -
o užmirštos nekalto skaisčios
mažos seserys
su nemirtingom sielom,
Vilniaus dulkėm virtusios...

Judita Vaičiūnaitė

Eilėraščius skaito B. Brazdžionis.

Algimanto Žižiūno nuotr.

**1993 m.
rugsėjo 31 d.
23 val. 45 min.
ešelonas
su paskutinio
Rusijos
kariuomenės
karinio
dalinio
kareiviais
ir technika
paliko
Lietuvą.**

**Plačiau ta tema -
2 psl.**

Rusijos kariuomenė išvesta iš Lietuvos

"Šią dieną, 1993 metų rugsėjo pirmąją, ilgai minės Lietuva. Šventasis Tėvas pasveikins naują Lietuvą, kurios dar nėra buvę istorijoje - laisvą su Vilniumi ir Klaipėda. Prireikė viso šimtmečio įgyvendinti puoselėtam tikslui: visiškai nepriklausoma Lietuva, etninėse sienose, su sostine Vilniumi ir jūros uostu". Taip rugsėjo 1 d. "Lietuvos aide" rašė buvęs užsienio reikalų ministras A. Saudargas. Tos dienos vakare Vilniuje, Nepriklausomybės aikštėje, Sąjūdžio ir Tėvynės Sąjungos organizuotame Lietuvos išlaisvinimo minėjime prof. V. Landsbergis kalbėjo, kad rugsėjo 1-oji turėtų būti Lietuvos valstybės gyvenimo kaip tautos šventė, įteisinta įstatymu.

Paskutinis Rusijos kariuomenės ešelonas pagal numatytą grafiką pavėlavo išvykti iš Kauno, Panemunės, bet spėjo išvažiuoti iš Lietuvos prieš pat vidurnaktį. Kenos geležinkelio stoties dokumentuose užfiksuota, kad šis ypatingasis ešelonas Lietuvos Respublikos valstybinę sieną kirtu 23 val. 45 min. Praėjusių metų rugsėjo 8 d. Maskvoje Lietuvos krašto apsaugos ministro ir Rusijos gynybos ministro parašais patvirtintas grafikas, dalyvaujant abiejų valstybių vadovams V. Landsbergiui ir B. Jelcinui, buvo įvykdytas. Ant senų bėgių Kenoje žurnalistas rado įrašus "Lietuva, 1933 metai". Kaip rašė "Lietuvos ryte" T. Juknevičius, galbūt pirmasis SSSR karinis ešelonas iš rytų ir paskutinis Rusijos karinis ešelonas atgal riedėjo tais pačiais bėgiais.

Krizė, kilusi Lietuvos ir Rusijos santykiuose dėl to, kad Maskva paskelbė sustabdanti savo kariuomenės išvedimą iš Lietuvos, buvo išspręsta rugpjūčio 30 d. prezidentų A. Brazausko ir B. Jelcino telefoniniame pokalbyje. Tą dieną vidurdienį per radiją Lietuvos Prezidentas pranešė, kad Rusijos kariuomenė bus išvesta numatytu terminu. Jis informavo, kad pokalbyje su Rusijos prezidentu susitarta dėl aukščiausio lygio susitikimo rugsėjo viduryje, suderintais dvišalės deklaracijos tekstas. Joje nurodoma, kad atsiranda galimybės pasirašyti dvišalį susitarimą dėl palankiausio prekybos santykių režimo, taip pat užfiksuota, kad žalos atlyginimo klausimas bus tolesnių derybų objektas.

Rugpjūčio 31 d. Seime buvo pasirašyta galutinio Rusijos armijos išve-

dimo iš Lietuvos protokolo pasirašymo ceremonijai. Buvo laukiama, kad tokį dokumentą pasirašys Lietuvos krašto apsaugos ministras A. Butkevičius ir Rusijos kariuomenės Šiaurės vakarų grupės vadas, šios armijos išvedimo iš Lietuvos koordinatorių generolas pulkininkas L. Majorovas. Tačiau L. Majorovas į Seimo rūmus neatvyko. Joks dokumentas apie armijos išvedimą nebuvo pasirašytas. Rugsėjo 1 d. Prezidentūroje tam įvykiui skirtoje ceremonijoje dalyvavo Rusijos nepaprastasis ir ištarnautasis ambasadorius N. Obertyševs. Krašto apsaugos ministras A. Butkevičius 19 valandą 22 minutės Prezidentūros salėje informavo A. Brazauską, čia susirinkusius Seimo ir Vyriausybės vadovus ir narius, akredituotus užsienio šalių diplomatus atstovus ir karinius atašė, šalis ir užsienio žurnalistus, kad paskutinis Rusijos karinis kovinis dalinys 18 valandą 5 minutės paliko savo dislokacijos vietą ir po kelių valandų išvyks iš Lietuvos teritorijos.

Kaip po to įvykusioje spaudos konferencijoje kalbėjo krašto apsaugos ministras A. Butkevičius, dar neperduota Vilniaus karo ligoninė. Jo žiniomis, ji turėtų būti perduota per 2 savaites. 50 Rusijos kariškių dar lieka kariniame dalinyje Linkaičiuose, kur nuo 1945 m. laikomi sprogmenys. Dar 40 Rusijos karininkų ir kareivių operatyvinę grupę Lietuvos valdžios leidimu lieka Klaipėdoje iki spalio 15 d. baigti tvarkyti objektų perdavimo dokumentų. A. Butkevičius nurodė, kad dabar sudarytos galimybės toliau didinti saugumą regione, bet turime remti Rusijos kariuomenės išvedimą iš Latvijos ir Estijos.

Rugpjūčio 31-osios vakare Vilniuje, Nepriklausomybės aikštėje, susirinko keli tūkstančiai Lietuvos žmonių pasidžiaugti, kad mūsų krašte nebėra svetimos kariuomenės. Grojo Lietuvos kariuomenės orkestras, šventinę nuotaiką sustiprino gražus fejerverkas. Vilniaus Arkikatedroje arkivyskupas metropolitas A. J. Bačkis per šv. Mišias dėkojo Aukščiausiam už visišką Lietuvos išvadavimą.

Džiaugdamiesi nepamirštame, kad dalis Rusijos kariuomenės išėjo labai netoli - į Karaliaučiaus žemę. Kol Rusija ten laikys stiprų karinį kumštį - ramūs negalime būti.

Darius Žvelgaitis

1993 m. rugpjūčio 31 d. Kaune paskutiniai Rusijos desantininkai nešasi mantą į vagonus.

Kęstučio Jurelės (ELTA) nuotr.

Griežtinama tvarka

Lietuvos Respublikos vyriausybė priėmė nutarimą dėl vizų įvedimo NVS valstybių, Gruzijos, Azerbaidžano ir Moldovos respublikų piliečiams - nuo šių metų spalio 1 d. į Lietuvos Respubliką jie galės atvykti tik su užsienyje galiojančiais savo valstybės užsienio pasais, o nuo lapkričio 1 d. šių valstybių piliečiams bus įvestas ir vizų režimas.

Laikiniai, iki lapkričio 1 d., Kaliningrado srities gyventojai į Lietuvą galės atvykti su savo valstybės vidaus pasais, kuriuose yra žyma apie nuolatinę gyvenamąją vietą.

SEPTYNIOS DIENOS

"Pagarbos žodžiai Popiežiui" -

"Tiesa" 08 28 spausdina taip pavadintą kalbininkės A. Kučinskaitės straipsnį, kuriame patikslina mūsų didžiosios pagarbos kreipinius į atvykstantį Popiežių.

"Susitikimas su laukiamu garbinguoju Svečiu jau čia pat. Visa Lietuva - ne vien tikintieji, bet ir abejingai, net ateistiškai nusiteikę - rengiasi jį iškilmingai priimti. Daugelis domisi, teiraujasi, kokiais žodžiais galėtume labiausiai pagerbti pasaulinio mato Asmenybę - Šventąjį Tėvą. Didelė pagarba Bažnyčios hierarchams, ypač popiežiui, turi šaknis žilojoje senovėje. Garbingiausias antikinis kreipinys *Beatissime Pater*, vartojamas dvasininkų, lietuvių kalboje turi atitikmenį Jūsų Šventenybe (nors tikslus, bet nepigijęs vertimas būtų "Švenčiausias Tėve"). Straipsnyje nurodoma, kad šie žodžiai rašytini iš didžiųjų raidžių ir yra "didelė pagarbos išraiška".

"I tris kunigu seminarijas - jau 81 pareiškimas" -

Apie tai informuoja "Lietuvos aidas" 08 27.

"Šiomet rugsėjo 1-ąją, po 48 metų pertraukos, Vilniuje bus atidaryta kunigų seminarija. Joje mokysis 22 klierikai, iš jų du lenkai, mokantys lietuviškai. Rektoriumi paskirtas Vilniaus arkikatedros klebonas monsinjoras K. Vasiliauskas, prefektu mokslo reikalams - kunigas A. Narbekovas. Dėstys joje Lietuvos ir užsienio profesoriai bei dėstytojai." Į Kauno kunigų seminariją šiais metais jau priimti 42 klierikai, į Telšius - 17. Tačiau laikraštyje pažymima ir tai, kad kasmet seminarijas palieka ketvirtadalis studentų. "Priežastys būna įvairios - patys supranta, kad neturi šiam darbui pašaukimo, blogai mokosi ar išmetami už drausmės pažeidimus, girtavimą, nevaikšiojimą į pamaldas, atsisakymą mokytis vakus ir pan."

"Ar tik vyžas gamins mūsų imonės?"

Klausia V. Butkus laikraštyje "Vakarinis Kaunas" Nr. 165.

Straipsnyje rašoma apie Kauno krašto pramoninių asociacijų spaudos konferenciją. "Mūsų pastangos įrodyti Vyriausybei ir Prezidentui, kad reikia skubiai imtis konkrečių priemonių Lietuvos pramonei gelbėti, liko be atsako" - buvo pažymėta konferencijoje. Tad ir kreipiamasi į ketvirtąją valdžią - žurnalistus. "Įvedus litą ir pradėjus manipuliacijas su užsienio valiuta, iškilo rimtų problemų imonėms, turinčioms reikalų su Vakarais. Kritus dolerio kursui, jos patyrė nuostolius. (...) Vienu ypu pramonėje susikaupusių problemų neišsakyti, o juo labiau neišspręsti. Bet pramonininkai teisūs, norėdami su savo problemomis supažindinti plačiąją visuomenę. Juk jeigu mūsų pramonė tikrai nusiris iki to, kad betiks vyžoms gaminti, visiems mums bus nesaldus gyvenimas".

Kieno maisto produktus pirks vilniečiai?

Jau anksčiau buvome minėję apie tai, kad Vilniaus geležinkelio stoties prieigos, turgus kas dieną sėdė nusėti prekeivių iš kaimyninės Baltarusijos, Ukrainos. "Pirmadienį" Nr. 34 vėl aptariama ši problema.

"Panašiai kaip Prancūzijoje - "blusų turguje". Viskas šiek tiek pigiau negu parduotuvėje. (...) Nelengva užsieniečiams, ne pyragai ir mums, lietuviams. Bet ar tokiu keliu einame į gerą gyvenimą, duodami pasipelninti svetimšaliams, leisdami teršti senąją Vilnių, kai ūkininkai, fermeriai, kiti žemės ūkio darbuotojai galo su galu nesuduria. Ar ne gėda Lietuvai, maisto produktų šaliai, laukti dešragalio iš užsienio, kai žemės ūkio produkcijos pagaminama pakankamai. Ar ne maloniau būtų už tą pačią kainą įsigyti lietuvišką, nesutrintą, nė kiek nepanašų į tą, per tris maitines praėjusį neišsėtos kokybės sūrio gabalą?"

Ispūdžiai iš Danijos

Mokymo organizavimo klausimai keliame Ramunės Lazauskaitės straipsnyje, išspausdintame "Lietuvos ryte" 08 27.

"Kol Lietuvoje svarstoma, ar mums reikalingos aukštesniosios technikos mokyklos - profesinės, aukštosios mokymo įstaigos, - užsienyje jos sėkmingai gyvuoja. Tuo įsitikino 16 Vilniaus bei Kauno aukštesniųjų technikos mokyklų darbuotojų, dvi savaites viešėjusių Odensėje. Kelionę apmokėjo Danijos švietimo ministerija, ir ji nebuvo pramoginė. Iš Odensės grįžęs Kauno aukštesniosios technikos mokyklos direktorius Gediminas Mačys papasakojo: "Dvi savaites kiekvieną dieną mus švietė Odensės technikos mokyklos vadovai ir menedžeriai. Pasibaigus šioms intensyvaus mokymo kursams, gavome net specialius diplomus - šeimininkai juokavo, kad jie konvertuojami visame pasaulyje". Straipsnyje pažymima, kad Danijos koledžai jau kelerius metus išcentralizuoto valdymo yra perėję į vietinį. Paruoštą specialistą, esant reikalui, per 3-4 savaites galima permokyti, nes jis privalo turėti stiprų žinių bagažą. Lietuvoje kol kas atvirkščiai - specialistą stengiamasi paruošti kuo pigiau.

Kas mus valdo?

Laikraštis "Europa" Nr. 21 spausdina K. Ignataičio straipsnį, nagrinėjantį nusikalstamumo priežastis Lietuvoje.

Į autoriaus klausimą "ar prievartautojai, įvairaus plauko nusikaltėliai - psichiniai ligoniniai?" atsakingas VRM darbuotojas atsako: "Prievartą dažniausiai naudoja žmonės, kurie jaučiasi nepilnaverčiai. Jie ieško būdų įteisinti save visuomenėje. Lietuvoje tokių žmonių ištis nemažai. Jie gali padaryti nusikaltimą vien tik dėl to, kad "išgarsėtų". (...) Ne paslaptis, kad ir Vyriausybėje ne šventieji sėdi. Deputatai Seime taip pila pamazgas vieni ant kitų, kad net gėda klausytis. Klesti gobšumas, pavydas, korupcija, šantažas."

V. Dimas

Karolina

H O T E L - TIK SOLIDIEMS ŽMONĖMS

104 puikiai įrengti kambariai

- uždari ir atviri teniso aikštynai
- parodų rūmai
- konferencijų salės
- kavinė-restoranas
- barai
- sauna su baseinu
- automobilių nuoma
- buitinės ir sekretorinės paslaugos

Mūsų adresas:

Sausio 13-osios 2, 2044 Vilnius.
Viešbučio informacija ir rezervavimas
tel. 453 939, 659 212, 269 187,
fax. 269341.

Kiekvieną dieną! Ir visada!

**KAM RINKTIS BET KOKĮ VIEŠBUTĮ,
JEIGU GALIMA PASIRINKTI
"KAROLINĄ"?!**

Mūsų nerimo, rūpesčių dienos ir naktys

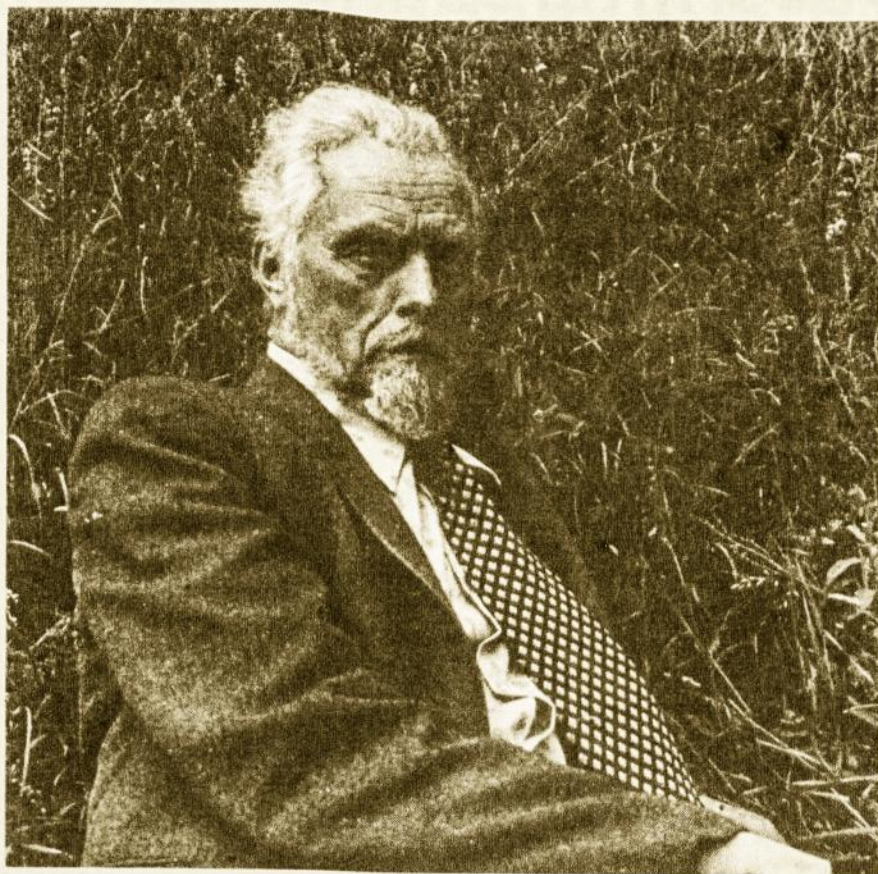
"Gerbiameji Broliai, Kristaus meilė verčia Jus savo šalyje sėti Tiesos sėklą, kad laisvė ir brolybė - tos didžiausios vertybės, už kurias praeityje lietuviai taip brangiai sumokėjo, - Jums visiems taptų vienybės jungtimi." (Iš šv. Tėvo žodžio Lietuvos vyskupams)

Jau daug aukštų ir garbingų svečių ir viešnių - Danijos karalienė Margareta II su savo vyru princu Henriku ir sosto ipėdiniu Frederiku, Švedijos karališkoji pora - karalienė Silvija ir karalius Karlas XVI Gustafas, Prancūzijos prezidentas Fransua Miteranas, JAV viceprezidentas Denas Kveilas - suspėjo pas mus per palyginti trumpą vėl atkurto nepriklausomo gyvenimo metų apsilankyti, tačiau niekas nebuvo taip laukiamas ir mums brangus kaip šv. Tėvas, katalikiškojo pasaulio Karalius, Jonas Paulius II.

Laukiamas ir mums brangus ne tik dėl to, kad Jis atstovauja Katalikų Bažnyčiai, kad yra Kristaus Vietininkas Žemėje, kad simbolizuoja dvasios pergalę prieš materiją, bet ir todėl, kad Jonas Paulius II rodo ypatingą dėmesį ir palankumą Lietuvai. Tai liudija ne tik jo dažnas lietuviškas žodis, taip malonus lietuvių ausiai ir širdžiai, nuolatinis rūpestis Katalikų Bažnyčia, jos tikinčiais ir ganytojais, bet ypač tai, kad jo nurodymu, iniciatyva bei rūpesčiu buvo sukurta, tiek metų atidėliota, tiek ginčų ir nesusipratimų kėlus Vilniaus metropolinė provincija, kuri, reikia manyti, turės didžiulės teigiamos įtakos ir mūsų ateities santykiams su Lenkija ir jos katalikais.

O juk buvo toks laikas, kai 1978 metų spalio 16 dieną paaiškėjo, kad naujuoju Popiežium tapo lenkų tautos Sūnus, tikriausiai ne vienas lietuvis sunerimo: "Lenkas? Tad nieko gero iš jo nelauk ir nesitikėk! Argi per visą Lietuvos istoriją kas nors gero iš Lenkijos pusės atėjo? Net ir krikščionybė Lietuvoje lenkai panaudojo savo tikslams. O kiek nuo lenkiškos bažnyčios kentėjo mūsų lietuvių? Ne, nebus kitaip ir dabar!" - taip manė daugelis.

Ir vis dėlto buvo, yra kitaip. Ir toliau tikriausiai bus. Mes jau žinome, ačiū Dievui, jau įsitikinome. Nedaug praėjo laiko, ir lietuviai

Rašytojas Jonas Mikėlinskas už romaną rezistentinės kovos temą "Nors nešvietė laimėjimo viltis" pelnė fondo "Į laisvę" premiją. Tas romanas dar neišleistas. "Literatūros ir meno" savaitraštyje spausdinamos naujo romano "Nepagirtas tarp moterų" ištraukos.

įsitikino ir kiekvieną dieną tvirtiau įsitikina, kad šv. Tėvui Jonui Pauliui II kitų tautų tikinčiųjų reikalai ne mažiau rūpi, ne mažiau svarbūs negu savo, tai yra lenkų.

Iš tikrųjų pati Apvaizda panorė, kad į katalikybės Karaliaus sostą ateitų Karolis Juozapas Voityla, kuris gerai pažino komunizmo esmę ir net visuotinėje nuolaidžiavimo marksizmui atmosferoje ne tik nesitaikstė su jo antihumaniška politika, bet ir nuolat pabrėždavo savo ištikimybę krikščioniškiesiems idealams bei vertybėms.

O mums, lietuviams, šiandien turėtų būti svarbu ir tai, kad mes, kaip ir visas pasaulis, susilaukėme tokio Kristaus Vietininko, kuris 1985 metais suvaidino vieną iš svarbiausių vaidmenų nesmurtiniame lenkų tautos pasipriešinime komunizmui, turėjusi lemiamos reikšmės Blogio imperijos žlugimui.

O šis faktas bene labiausiai mus -

lietuvius ir lenkus - suartina. Turi suartinti. Juk ir lietuviai savo ruožtu lemiamai prie to prisidėjo. Štai kodėl šv. Tėvas sako, kad laisvė ir brolybė yra tos didžiausios vertybės, už kurias lietuviai taip brangiai sumokėjo. Ir taip sakydamos, Jonas Paulius II tikriausiai turi galvoje ne tiek visą mūsų istoriją, kiek paskutinę jos atkarpą, paženklinantą jos rezistencijos dalyvių žūtį, tremtinių kančiomis bei visų tikinčiųjų, vadovaujamų Katalikų Bažnyčios, didvyrišku pasipriešinimu.

Todėl ir džiugu, todėl ir reikšminga, prasminga, kad šv. Tėvas pas mus atvyksta tokiu metu, kai mes taip sunkiai, taip liguistai ir taip skausmingai keliamės iš letargo ir kopiname iš tos duobės, į kurią mus buvo įstūmęs ir pusę šimtmečio ten laikęs sovietinis okupantas, kai mums taip reikalingas padrąsinantis paguodos žodis.

Laisvė ir brolybė!

Laisvę lyg ir įsigijome, tik, deja, dar nemokame, neįpratome, kaip su ja elgtis, kaip ja naudotis. Vis kažkaip negražiai, vis kažkaip piktai ją, laisvę, atskiriame nuo brolybės. O jeigu kartais ir sujungiamė jas, tai tik didelio pavojaus metu. Bet pavojus praėina, ir vėl mes tarpusavy pajaujamės, riejamės, draskome vieni kitus akis. Ir daugiausia dėl mažmožių, dėl gardesnio valgio šaukšto, dėl trumpalaikės garbės. Tad kaipgi nepasiilgsime tos vienybės? Bus vienybė, atsiras ir galybė, stas Teisybė. Ir daug šiandien neišsprendžiamų uždavinių išsispręs tada savaime. Tik paduokime vienas kitam ranką...

Tačiau siekdami vienybės, santarvės, teisybės, tarpusavy supratimo, mes aiškiai turime žinoti ir įsisąmoninti, kas su mumis atsitiko, kuo mes per tą pusšimtį okupacijos metų tapome. O tapome mes *homo sovieticus*. Ką tai reiškia? Ogi pasidarėme žmonėmis, kurie prarado sugebėjimą aiškiai matyti, blaiviai mąstyti ir jausti atsakomybę už savo veiksmus ir poelgius. Žodžiu, daugelis iš mūsų praradome ir sąžinę.

Tad šv. Tėvo Jono Pauliaus II viešnagė ir tapadėda mums giliau, plačiau, objektyviau pažvelgti tiek į save, tiek į savo visuomenę, tiek į darbus savo, idant visi tie išbandymai, kurie jau buvo ir kurie dar laukia ateity, ne tik mūsų nesužlugdytų, bet ir atrastų mus labiau susitelkusius, užsigrūdinusius, viskam pasiruošusius.

Tepadėda ši viešnagė susigrąžinti ir pažadinti mūsų sąžinę.

Tai kokie mes dabar esame? Kokie mes sutinkame savo dvasiškąjį Ganytoją, didį Dievo Liudytoją abejingame ir skeptiškajame XX amžiuje?

Atvirai prisipažinkime, kad mes sutinkame šv. Tėvą ir nebe tokie, kokie sutikome 1990 metų kovo 11 dieną savo atkurtą Nepriklausomybę. Tada Lietuva net ir mirtino pavojaus akivaizdoje galėjo sau ir kitiems parodyti vienybės, drąsos, solidarumo bei ryžto laisvai ir nepriklausomai gyventi stebuklus. Tik, deja, taip trumpai, taip neilgai. Nebeužteko to ryžto, pritrūkome ištvermės. O dabar...

Todėl dabar, kai mes, kopdami iš tos duobės, į kurią geležinė okupanto

ranka buvome įstūmti, pavargome, susiskaldėme ir daug kuo nusivylėme, kiekvienas gero linkintis žodis iš šalies, kiekviena padrąsinanti šypsena, kiekvienas guodžiantis žvilgsnis mums be galo reikalingas. Ypač reikalingas iš tokio Žmogaus, kuris atstovauja nepraeinančioms dvasinėms vertybėms, kuris net visuotinio komunizmui nuolaidžiavimo epochoje žinojo, kad marksizmas nesuderinamas su krikščioniškomis vertybėmis, ir kuris pats įnešė neįkainojamą indėlį į Blogio imperijos žlugimą. Juk kiek čia seniai buvo toks metas, kai Sovietų Sąjungos genėkas Leonidas Brežnevas, atidžiai stebėdamas iš Kremliaus, kas dedasi Lenkijoje, niekada negalėdavo pamiršti, kad tuos pačius įvykius su nemažesniu susidomėjimu seka ir Popiežius Jonas Paulius II, kuriam užtektų tarti tik reikiamą žodį, kad tie įvykiai įgautų visai kitokį pobūdį, visai kitą spalvą.

Tokia abiejų garsių vyrų laikysena - tik vieno priverstinė, o kito giliai suvokta, įsisąmoninta, o gal net paties Dievo įkvėpta, - išgelbėjo Lenkiją, rasi, ir visą Europą nuo didelio kraujo praliejimo. Ir pats Blogio imperijos vadas suprato ir turėjo pripažinti, kad toli gražu ne visada ir ne viską lemia net ginkluotos nuo kojų iki dantų divizijos, kaip to nesuprato jo pirmtakas kruvinasis Stalinas.

Žinoma, dabar situacija pasaulyje - ypač pas mus Lietuvoje - iš esmės pasikeitusi - Blogio imperijos jau kaip tokios nebėra. Tačiau mes neturime pamiršti, kad pasiliko *homo sovieticus*, kuris jokių būdu nenori geruoju iš mūsų ir mūsų kaimynų pasitraukti. Tad ir nūnai didžiausias mūsų laimėjimas, - o gal ir naujas stebuklas - būtų, jeigu Jono Pauliaus II apsilankymas, Jo atidus žvilgsnis, geranoriškas žodis pažadintų mūsų sąžinės ir mes įsisąmonintume, kad tik laisvė ir brolybė yra tos didžiausios vertybės, už kurias mes, lietuviai, per visą savo istoriją taip brangiai mokėjome ir iki šiol tebemokame, turi būti mūsų nuolatinio nerimo bei rūpesčio dienos ir naktys.

Jonas Mikėlinskas

Vilnius, 1993 m. rugpjūtis

Restauruotas Aušros Vartų Marijos paveikslas

Vilniaus Vartai, kitaip vadinami Medininkų arba Aušros, pradėti statyti 1498 m. ir jau 1503 m. pašventinti. 1621 m. čia atvyko vienuoliai karmelitai, kuriems buvo pavesta šv. Teresės bažnyčia. Aušros Vartų koplyčia baigta statyti 1671 m., į ją ir buvo perkeltas švenčiausios Mergelės Marijos paveikslas.

Dabar Aušros Vartų Gailestingosios Motinos paveikslas baigtas restauruoti. Klebonui A.K. Gutauskui pasiūlius, arkivyskupui A.J. Bačkui leidus, šventasis Aušros Vartų paveikslas buvo iškeltas iš altoriaus ir išmontuotas. Du mėnesius muziejaus restauracijos centro specialistai dirbo, kad galėtų grąžinti jam pirmykštę išvaizdą.

Dabar jau žinoma, kad paveikslas nutapytas pagal XVII amžiaus pradžios Vakarų Europos olandų-flamandų tapybos tradiciją ir yra sukurtas Vilniuje, apie ką leidžia spręsti sunkios, rupaš apdorojimo ažuolo lentos, ant kurių jis tapytas. Tai paneigia iki šiol gyvavusias įvairias legendas, neva tai yra iš Krymo atvežta ikona ir panašiai. Galbūt pavyks sužinoti šio šedevro autorių bei tikslų jo sukūrimo datą.

Paveiksliui nemažai žalos padarė drėgnas klimatas ir laikas. Dabar jis visiškai "išgydytas". Taip pat restauruotas ir visas sidabrinis švenčiausiosios Marijos rūbas, spalvotais mineralais išdabinta karūna.

Piešinių knygelė apie Popiežiaus gyvenimą

Popiežiaus apsilankymo Lietuvoje bažnyčios komitetas išleido piešinių knygelę "Popiežiaus Jono Pauliaus II gyvenimas. Nuo vaikystės Lenkijoje iki pasikėsinimo į jį". Teksto autorius - Steven Grant, dailininkas - John Tartaglione. Pirmą kartą ji buvo išleista 1982 metais Niujorke.

Į lietuvių kalbą piešinių knygutę apie Popiežiaus gyvenimą išvertė Kęstutis Čižiūnas ir Milda Čižiūnienė. Leidinyje Lietuvos žemėlapis-schema, nurodanti vietas, kur lankysis Popiežius.

Piešinių knygelė "Popiežiaus Jono Pauliaus II gyvenimas" išspausdinta 200 000 egzempliorių tiražu. Kaina - 1 litas. Ji platinama per vyskupijas.

ELI

BALTIC

Car Rent

**Bendra Lietuvos-Vokietijos įmonė
"Baltic car rent",
įsikūrusi Vilniaus aerouoste,
atvykimo salėje,**

**nuomoja naujus
lengvuosius automobilius.
Tel. 669 483.
Dirbame nuo 9.00 iki 21.00 val.
Laukiame Jūsų.**

Diplomatas dr. S. A. Bačkis: "Lietuvai reikia solidarumo, vienybės ir valstybės interesų puoselėjimo"

Dr. Stasys A. Bačkis gimė 1906 m. vasario 10 d. Pantakonių km., Joniškėlio vls., Biržų aps. Gimnaziją baigė 1925 m. Panevėžyje. Studijavo Paryžiuje 1928 m., įsigydamas teisių licenciatų laipsnį, ten pat iki 1930 m. tęsė studijas Tarptautinių mokslų institute. Disertaciją doktorato laipsniui gauti apgynė Paryžiaus teisių fakultete 1943 m.

Lietuvos užsienio reikalų ministerijos tarnybon įsijungė 1930 m. lapkričio 1 d. kaip politikos departamento sekretorius, o nuo 1934 m. buvo užsienio reikalų ministro asmens sekretorium, nuo 1938 m. rugpjūčio 1 d. pasiuntinybės Paryžiuje pirmuoju sekretorium, o nuo 1939 m. birželio 1 d. pasiuntinybės patarėju. Karo metu nuo 1943 m. rugsėjo 19 d. rūpinosi Lietuvos ir lietuvių reikalais, iki 1960 m. buvo Lietuvos atstovas Prancūzijoje. Nuo 1950 m. - Centro ir Rytų Europos komisijos vicepirmininkas. 1960 m. paskirtas į Washingtoną Lietuvos pasiuntinybės patarėjo titulu. Lietuvos atstovas Washingtono 1977-1987 m., 1978 m. tapo Lietuvos diplomatinės šefo pavaduotoju, o nuo 1983 m. S. A. Bačkis - Lietuvos diplomatinės šefas. Dr. S. A. Bačkis priklausė ir įvairioms tarptautinėms organizacijoms, kurios rūpinosi Europos, ypač pavergtųjų tautų, ateitimi. Bendradarbiavo daugely žurnalų ir laikraščių, Paryžiuje leido informacijos biuletinį, išspausdino knygą prancūzų kalba "La Tragedie des Etats Baltes" (1952). Dr. S. A. Bačkis yra apdovanotas Lietuvos, Latvijos, Italijos, Švedijos ir Šv. Sosto ordinais.

1933 m. rugpjūčio 12 d. jis vedė Oną Galvydaitę, turi du sūnus: Ričardas - Lietuvių bendruomenės Prancūzijoje pirmininkas, Audrys - Vilniaus arkivyskupas metropolitas.

1991 m. rugsėjo 6 d. dr. S. A. Bačkis pranešė Lietuvos užsienio reikalų ministrui A. Saudargui baigęs savo tarnybą. 1993 m. gegužės mėnesį dr. S. A. Bačkis kartu su žmona grįžo į Lietuvą.

Dabar įprasta atsigręžti į prieškarinę Lietuvą, lyginti ją su dabartine, jos inteligentus, šviesuomenę, valstybės pareigūnus, prezidentus, diplomatus su šiandieniniais žmonėmis. Ypač nedaug jaunesnioji Lietuvos karta žino apie mūsų diplomatinį tarnybą veikėjus, užsienyje dirbusius pavergtos valstybės vardu. Todėl visada įdomu susitikti ir susipažinti su tokiais žmonėmis. Vienas jų - dabar Lietuvoje gyvenantis dr. Stasys A. Bačkis.

Šį garbingo amžiaus žmogų kartu su EL redaktoriumi aplankėme jo jaukiame bute netoli Vilniaus universiteto. Čia nepatenka gatvės triukšmas, bet vis dėlto problemų, kokias patiria ir mes, neišvengia ir dr. S. A. Bačkis. "Aš suprantu, kaip nelengva gyventi Lietuvos žmonėms, matau, kaip viskas pasikeitė. Bet nežinau, kur kreiptis, kai atskus vandens čiaupą iš jo ima bėgti juodas vanduo. Mane stebina, kad žmonės neina streikuoti prieš savivaldybę, kad ji sutvarkytų šį ir kitus jų buitinius reikalus?", šypsodamasis sako dr. S. A. Bačkis.

Kokius išpūdžius atsivežėte į tėvynę, išdirbėte jos labai svetur tiek metų?

"Mes su žmona buvome laimingi, galėdami sugrįžti į Lietuvą dar gyvi. Grįžtome lyg skubėdami, nes taip vertė elgtis mano sveikata: pernai Kūčių dieną Paryžiuje aš buvau išvežtas su greitąja į ligoninę dėl širdies negalavimų.

Pagaliau esame savo krašte. Nežinojome, kada Lietuva atgaus nepriklausomybę ir ar galėsime grįžti gyvi. Todėl Putname, Connecticut valstijoje, buvome išsipirkę vietos kapinėlę prie Švenčiausios Panelės Nekalto prasidėjimo vienuolyno, kuriame gyvena lietuvių seserys. Jose palaidota nemažai žymių lietuvių, bet mums tų vietų jau neprireiks.

Visad sunkiausias momentas susitinkant su lietuviu užsienyje būdavo, kai reikėdavo atsakyti į jų klausimą: kada galėsime grįžti į Lietuvą? Mums buvo sunku, nes nežinojome, ką atsakyti. Lietuvoje kai kas vylėsi, jog bus Rusijos karas su JAV ir Lietuva atgaus nepriklausomybę. O dabar viskas pasikeitė labai staiga. Atsimenu, kai 1988 m. spalio mėn. mūsų sūnus Audrys buvo skiriamas prancūzų Olandijoje, iškilmių proga Amerikos ambasadorius surengė priėmimą. Tada jis pasakė: aš tikiu, jog po dešimt metų jūs būsit laisvi. Per kitus iškilmingus pietus, kuriuos surengė Prancūzijos senatorius Vytauto Landsbergio atvykimo proga 1991 m., aš kalbėjau su buvusiu prancūzų užsienio reikalų ministru, tuometiniu Senato vicepirmininku Maurice Schumann. Jis kaip tik gynė mūsų reikalą tarptautiniame lygįje, be to, yra žymus tuo, kad de Gaulle'ui 1940 m. paskelbus prancūzų rezistenciją, šis žmogus buvo jų radijo pranešėjas iki pat Paryžiaus išvadavimo. O 1963 m. skaitė paskaitą ir paminėjo, jog Prancūzija nepripažįsta Estijos, Latvijos ir Lietuvos okupacijos. Taigi per tuos pietus jis man pasakė: kaip greitai viskas pasikeitė - jūs jau tapot laisvi.

Užsienio valstybės tikėjo mūsų laisve, rėmė Lietuvą, bet, antra vertus, laikėsi atsargumo politikos. Kai kurios valstybės buvo net nedraugiškai nusiteikusios: pavyzdžiui, okupavus Lie-

tuva, Švedija iškart pareikalavo, jog būtų uždaryta mūsų pasiuntinybė ir atidavė mūsų valstybės auksą Sovietų Sąjungai. Prasidėjus Antrajam pasauliniam karui visi Lietuvos diplomatiniai ir konsuliniai tarnybų pareigūnai turėjo prisiekti ištikimybę savo valstybei. Laimei, iš aukštesniųjų valdininkų nebuvo nė vieno, kuris būtų nuėjęs dirbti su sovietais. Taip pasielgė tik viena ponija Paryžiuje ir Londone vienas žemesnio rango pareigūnas su žmona. 1940 m. aš pats gavau grasinimų iš sovietų ambasados: gąsdino, jog prancūzai išduos mane už cukraus vagoną. Taip neįvyko, bet jie atkeršijo mano broliui karininkui, kurį išvežė 1941 m. birželio mėn. į Sibirą, o 1942 m. jis ten žuvo. Žmonos sesuo su vyru bei sūnum taip pat keturiolika metų išbuvo tremtyje, laimei, vėliau grįžo į Lietuvą.

Kai pasibaigė Antrasis pasaulinis karas, Prancūzijoje atsidūrė keli šimtai pabėgėlių iš mūsų krašto. Užsienio reikalų ministerija patarė mums, Lietuvos diplomatams: elkitės kiek galima kukliau, kad nebūtų jokios propagandos ir jūsų veiklos viešumo; mes galime jums padėti, jei jūs mums padėsite tokia savo laikysena. Nuo 1945 iki 1950 metų 2000 egzempliorių tiražu spausdinau leidinį, kurio išėjo 33 sąsiuviniai (Questions Lithuanianes. Documentation et Matériaux), nušviečiantį lietuvių padėtį ir veiklą. Slaptumo sumetimais ant leidinio dėdavome antspaudą "Amerikos lietuvių tarybos informacijos biuras".

Nuo 1949 m., kai Prancūzijos ministrų kabinete neliko dviejų komunistų, pasijutome kiek laisvesni. O prieš tai dar buvo toks nuotykis. 1945 m. sovietų pareigūnai, dėvintys savo karines uniformas, vaikščiodavo po Paryžių ir, išgirdę kalbant rusiškai, iškart areštudavo tuos žmones. Taip vieną kartą pagrobė ir lietuvi. Kitas, spėjęs išsigelbėti, pranešė man apie šį įvykį. Aš kreipiausi į Prancūzijos užsienio reikalų ministeriją, klausdamas: kaip čia yra, jog Paryžiuje šeiminkauja rusai? Jie labai greitai sutvarkė šį reikalą ir ir per dvi dienas išvadavo areštuotąjį.

Taigi, viena vertus, Prancūzijos laikysena mūsų valstybės atžvilgiu buvo tvirta, bet visą laiką ji, kaip ir kitos užsienio valstybės, stengėsi savo veikla nesukelti kokių priekaištų iš sovietų

pusės. Kai 1960 m. atsidūriau JAV, Washingtono, amerikiečių laikysena taip pat buvo panaši. Nors ten lietuvių išieivija turėjo daugiau laisvės. Ir mūsų auksas buvo išsaugotas, mūsų diplomatų veikla oficiali, diplomatinė ir konsulinė tarnybos figūravo oficialiuose sąrašuose. Nuo 1961 m. JAV valstybės sekretorius kiekvienais metais Vasario 16-osios proga atsiųsdavo Lietuvos atstovui sveikinimus, o vėliau, kai vienas iš pareigūnų buvo lietuvių kilmės amerikietis, jis mums net užnešdavo tuos sveikinimus į ambasadą. Mūsų žmonės ten buvo gana veiklūs, egzistavo Amerikos lietuvių taryba, turėjusi nemažą įtaką. Bendraudami su amerikiečiais mes jausdavome tikrumą, jie į mus žiūrėjo kaip į visų kitų valstybių atstovus. Vienintelis sunkumas buvo dėl naujų atstovų skyrimo. Kai mirdavo mūsų pareigūnai ir reikėdavo skirti jaunesnius žmones, amerikiečiai, o ypač anglai, priimdavo tik tuos, kurie jau 1940 m. buvo diplomatinėje tarnyboje ir buvo skirti legalios mūsų vyriausybės. Kadangi neradome tokio žmogaus, teko uždaryti Lietuvos atstovybę Urugvajuje. 1977 m. mirus senajam jos atstovui. Panaši situacija buvo ir su Garbės konsulų skyrimu. Vėliau, nuo 1980 m., JAV diplomatinėje tarnyboje pripažindavo ir asmenis, nebuvusius joje 1940 m. Tačiau pradėjus ieškoti kandidatų, teko susidurti ir su finansine problema: galėjau pasiūlyti daugiausiai 10 000 dolerių per metus, o minimalus žmogaus, turinčio aukštąjį išsilavinimą, atlyginimas Amerikoje ir Kanadoje yra 20 000 dolerių.

Taigi, diplomatų, kaip ir visos išieivijos, dalia nebuvo lengva. Pradžioje ne vienas tautietis inteligentas svetimame krašte turėjo dirbti sunkų, ne kvalifikuotą darbą, kad galėtų pragyventi. Vėliau, tiesa, atsirado ir padėti turinčių žmonių. Bet mes negalime skųstis. Turėjome eiti tas aukštas pareigas, kurias buvo patikėjusi valstybė, kad nepasirodytume, jog jau esame nieko verti ir nieko nebesugebame."

Su dr. S. A. Bačkio kalbėjimės ir apie gyvenimą Lietuvoje.

"Matome, kokia yra čia padėtis, kokie sunkumai iškyla Lietuvos žmonėms. Ir dėl to labai išgyvename. Mums daug kas yra nesuprantama. Aš ilgus metus slapta susirašinėju su J. Urbšiu. Buvau sužavėtas jo kreipimusi, berods, pasirodžiusiu ir spaudoje, jame V. Landsbergis raginamas dirbti kartu su A. Brazausku, o A. Brazauskui siūloma bendradarbiauti su V. Landsbergiu. Bet dabar viskas nebėra taip aišku. kažkas atsitiko, ir Lietuva suskilo į konfliktuojančias grupes. Buvo padaryta nemažai klaidų, ypač žemės ūkio reformoje. Dar prieš daug metų JAV aš su kolegomis dažnai kalbėdavau apie tai, jog pirmieji pertvarkymai, kuriuos reikėtų padaryti Lietuvoje, atgavus nepriklausomybę, būtų žemės ūkyje. Tačiau tokia reforma, kokia ji buvo vykdoma Lietuvoje dabar, yra baisi. Kenčia žemės ūkis ir jame dirbantys žmonės. Ir dar neaišku, kuo viskas baigsis. Kaip pastebėjo užsienio žurnalistai, ir anksčiau dirbusiai vyriausybei buvo sunku: atrodo, jog vyriausybė yra, bet ji neturi įtakos savo krašte - jai nepaklūsta vietos administracija, savivaldybės. Vertindami

Algimanto Žižiūno nuotr.

prezidento rinkimus, užsienio žurnalistai rinkiminę kampaniją pavadino gana džentelmeniška - be ekscesų.

Nuo 1989 m. gyvenau Prancūzijoje. Sūnus Ričardas su Prancūzijos televizijos žurnalistais 1989 m. atvyko į Lietuvą stebėti tada vykusį žymųjį komunistų partijos suvažiavimą, kurio metu Lietuvos KP atsiskyrė nuo Maskvos. Ir vėliau Ričardas atvykdavo į Lietuvą nušviesti įvykių po nepriklausomybės atstatymo. Kai Lietuvos prezidentu buvo išrinktas A. Brazauskas, vienas prancūzų žurnalistas, besidomintis Baltijos valstybėmis, manęs paklausė, ar tai nereiškia Lietuvos grįžimo į komunistinį režimą. Atsakiau, jog asmeniškai nepažinojau A. Brazausko, bet aš ir mano kolegos diplomatai, vertindami jo veiklą, jo kovą su Gorbačiovu, žygius atsiskiriant nuo Maskvos, AT pareiškimą, jog Lietuvos tariamasis savanoriškas įsijungimas į Sovietų Sąjungą yra neteisėtas, manome, kad šio žmogaus išrinkimas negali būti laikomas grįžimu į komunistų režimą. Vėliau tas žurnalistas lankėsi Vilniuje. Jis, beje, yra išleidęs tris knygas ir žurnalą apie Baltijos kraštus. Grįžęs žurnalistas užsuko pas mane ir pasakojo, kad p. Brazauskas padarė jam labai gerą įspūdį.

Aš stengiuosi laikytis tos nuomonės, jog kiekvienas žmogus yra klystantis, bet kiekvienas turi ką nors gražaus. Niekas neturi teisės smerkti kito ir sakyti, kad jis nepatriotas ar panašiai. Mes negalim išmatuoti patriotiz-

mo ir kiek kas tarmuoja valstybei. Tai spręs istorija. Mane jaudina tai, jog Lietuvoje nėra įvairių politinių jėgų bendradarbiavimo ir solidarumo valstybės labui. Ne visada suprantama opozicijos laikysena. Kai kurie laikraščiai stengiasi įteigti mintį, jog Lietuva žūsta, praranda nepriklausomybę. Prisimenu sunkius pirmuosius nepriklausomybės metus - 1918-uosius, visos politinės grupės tada uoliai bendradarbiavo ir žiūrėjo valstybės interesų. Tokiu momentu negali elgtis taip, jog, būdamas opozicijoje, pamirštum valstybę ir žemintum savo vyriausybės autoritetą prieš užsieniečius. "Katalikų pasaulyje" radau įdomų nuncijaus pasisakymą dėl padėties mūsų krašte: "Kritika turi būti šeimyniška, pozityvi. Niekada nei Lietuvoje, nei kur kitur nenaudinga griauianti ir negatyvi kritika. Pozityvi kritika skatina atsinaujinimą. Pavyzdžiui, draugiškai įspėtas aš padėkoju ir stengiuosi pasitaisyti. O jeigu kas nors nori vien tik kritikuoti ir pastebi vien tik klaidas, tokiu atveju viršijamos draugiškų santykių ribos - kritika tampa nepozityvi, nedraugiška ir nešeimyniška. Linkiu, kad kritika būtų nukreipta visuomenės atsinaujinimui." Aš mačiau, kaip opozicija elgiasi Prancūzijoje ir JAV, kur dirbau 29 metus. Ten, kaip ir visuose demokratinuose kraštuose, smerkiami tokie žygiai, kai opozicijos atstovai užsienyje siekia pažeminti savo vy-

Nukelta į 8 psl.

ROCHDALE TRAVEL CENTRE Eastern European Division

siūlo kelionę iš Londono į Vilnių ir atgal:

Pirmadieniais ir šeštadieniais

Lietuvos Avialinija - £220 vienam asmeniui.

Pirmadieniais ir penktadieniais

Austrijos Avialinija per Vieną - £310 vienam asmeniui.

Pirmadieniais ir ketvirtadieniais

Malev Avialinija per Budapeštą - £299 vienam asmeniui.

Informacija:

66 Drake Street, Rochdale, Lancs. OL16 1PA, England.

Tel: 0706 868765, 0706 31144,

Fax: 0706 526668

Užs. 782

Penčilos šaržas, pieštas 1948 m.

"Santaros" biblioteka: knygos dabarčiai ir istorijai

Didžiojoje, turėdamas visas "Santaros" žurnalo bibliotekos knygas. Kiekviena šio kultūros žurnalo Lietuvai ir išeivijai knyga - įvykis Lietuvos kultūriname gyvenime.

Lentynoje gražiai išsirikiavusios dešimt knygų, išėjusių per pastaruosius dvejus metus. Pirmoji - prieškarinės Lietuvos paskutinio užsienio reikalų ministro Juozo Urbšio "Atsiminimai". Neseniai pasirodžiusi knyga "Dabar ir visados" apie šį diplomata bei šviesų žmogų ir buvo dešimtoji. Didelės apimtys leidinyje tilpo 26 žinomų žmonių, tarp jų ir Juozo Urbšio sesers Elenos Urbšytės-Gutauskienės, atsiminimai. Juos papildė Juozo Urbšio laiški, rašyti gimimams iš Kauno po beveik ketvirtį amžiaus nelaisvės KGB kalėjimuose Rusijoje. Tai vertingas leidinys ne tik todėl, kad leidžia plačiau pažvelgti į šio žymaus mūsų krašto politiką, diplomata gyvenimą. Tai naujas unikalus liudijimas ir apie visos Lietuvos sudėtingą istoriją, jos tragišką likimą 1939-aisiais, kai teko sutikti su Maskvos ultimatumu. Juozas Urbšys betarpiškai dalyvavo visuose tuose įvykiuose, išsaugojo juos savo atmintyje ir užfiksavo ateinančioms kartoms.

Juozas Urbšys buvo mūsų žurnalo kolegijos narys, daug gero jam padaręs, pataręs, padėjęs. Mes esame laimingi, kad per porą metų po jo mirties pavyko parengti ir išleisti šią knygą. Tegul tai bus mūsų gėlė ant šio išklausyto žmogaus kapo, - sako "Santaros" vyriausiasis redaktorius Romualdas Norkus.

Šiomis knygomis, vyriausiojo redaktoriaus žodžiais tariant, būtų galima pradėti Lietuvos diplomatinės istorijos knygynėlio ar serijos leidimą. Juo labiau kad šalia minėtų dviejų gražiai stojasi ir trečioji knyga - Laimono Tapino "Septynios vietos Paryžiuje". Tai stamboka 500

puslapių knyga apie dar vieną žymų Lietuvos diplomata ir poetą Oskarą Milašį.

Laimonas Tapinas, savo laiku stažavęsis Paryžiuje, susitiko su daugeliu žmonių, bendravusių su Oskaru Milašiumi, kuris 1920-1925 metais buvo Lietuvos atstovas Prancūzijoje, o nuo 1925 iki 1938 metų - Lietuvos atstovybės Prancūzijoje patarėjas. Prancūzijos archyvuose autorius surado unikalių dokumentų, prie kurių dar nebuvo prisilietusi istorijos tyrinėtojų ranka.

Lietuvos diplomatinės istorijos bibliotekėlė - šviesus Romualdo Norkaus ir jo kolegų svajonių pasaulis. Sklando, plevėna mintys apie naujas knygas, apie diplomatus. Apie Jurgį Baltrušaitį, Igną Šeinių, Jurgį Savickį... Leidėjai įsitikinę, tiesiog jaustė, kad tuoj tuoj aptiks ir kažkur čia pat klajojantį Geručio rankraštį apie prieškarinio Lietuvos diplomata bei jos atstovus.

- Šis darbas masina ir vilioja, - sako Romualdas Norkus. - O kad įgyvendintum užmojus, reikia rimto plano ir geranoriškos paramos. Kalbėjoms Užsienio reikalų ministerijoje, Seimo užsienio reikalų komiteite... Viliamės - padės...

Beje, santariečiai užmezgė ryšius su JAV ambasada Lietuvoje. Ambasadoriui Darryl Johnson imponuoja leidėjų sumanymas parengti JAV diplomatų, prieš karą dirbusių Lietuvoje, ir Lietuvos diplomatų, atstovavusių mūsų šaliai Amerikoje, sąvadą.

Kartu su vyriausiojo redaktoriaus apžvelgiame būsimąjį "Santaros" bibliotekos "derlių". Ne be pasidžiavimo gaidelės balse Romualdas Norkus sako, kad naująją poezijos rinktinę "Santarai" patikėjęs išleisti Justinas Marcinkevičius. "Eilėraščiai iš dienoraščio" - tai penkerių pastarųjų metų eilėraščiai, poetiniai apmąstymai apie Atgimimą ir Są-

Su Juozu Urbšiu - "Santaros" vyriausiasis redaktorius Romualdas Norkus. 1990 m. Nuotrauka iš archyvo

jūdį, Baltijos kelią ir Nepriklausomybę, viltį ir gerumą, apie tai, kas šviesu ir kas skaudu...

Vyriausiasis redaktorius vardija ir kitas netrukus pasirodysiančias "Santaros" knygas. Tai Roberto Keturakio poezijos rinktinė "Krintantis vakaro paukštis", uteniškio Rapolo Šaltenio knyga "Tikras netikras Vienulis", kurioje surinkta labai daug dar iki šiol nežinomos medžiagos apie žymų lietuvių rašytoją, čekiečio profesoriaus Alfonso Tyruolio-Šešplaukio knyga apie lietuvių literatūrą pasaulinės literatūros kontekste.

Nelengva šiais laikais leisti knygas, nors ir labai reikalingas Lietuvos istorijai ir kultūrai. Belieka tik pasidžiaugti, kad ištikimiausių sąjungininkų realizuojant savo kilnią misiją "Santara" surado "Spindulio" spaustuveje Kaune.

- Ačiū jums, "Spindulio" žmonės, už gražiai išleistas knygas, už geranoriškumą. Tai dar vienas įro-

dymas, kad jūs tęsiate geriausias Lietuvos spausdininkų, visuomet rėmusių Lietuvos kultūrą, tradicijas, - sako Romualdas Norkus.

Šiomis dienomis Kaune pradėta pardavinėti "Santaros" išleista Karolio Voitylos (dabar popiežiaus Jono Pauliaus II) 1960-aisiais parašyta monologų drama "Priešais juvelyro parduotuvę" - knyga apie dvasinį žmogaus pasaulį, šeimą, meilės jausmo slėpimą. Artėjant popiežiaus vizitui į Lietuvą, Nemenčinės klebonas Ričardas Jakutis perdavė "Santaros" žurnalui knygos vertimo rankraštį. Karolio Voitylos knyga "Priešais juvelyro parduotuvę" redagavo Aleksas Dabulskis ir Robertas Keturakis, ją puošia Gražinos Dideytės piešiniai, spalvota Šv. Tėvo nuotrauka. "Priešais juvelyro parduotuvę" išspausdino "Spindulio" spaustuve, tiražas - keturi tūkstančiai egzempliorių.

Romualdas Česna

Anotacijos

Viktoras Gidžiūnas. *Jurgis Ambraziejus Pabrėža (1771-1849). Roma, 1993. 298 p., iliustr.*

Lietuvos Katalikų Mokslo Akademijos leidinys. Tai paskutinis tomas, išleistas Romoje, toliau Akademijos leidiniai bus spausdinami Lietuvoje. Tai stambi dr. tėvo Viktoro Gidžiūno monografija apie XVIII-XIX a. pranciškonų tretininką kunigą Ambraziejų Pabrėžą.

Leidinio pradžioje Pranciškonų Provinciolas pažymi: "Visus tėvo Ambraziejaus gyvenimą studijavusius stebina jo energija, darbštumas, uolumas, pasišventimas. Ši charakteringa jo asmens žymė, be abejonės, yra susijusi su faktu, kad tėvas Pabrėža buvo kunigas ir vėliau vienuolis pranciškonas, kurio svarbiausias gyvenimo tikslas buvo savyje įgyvendinti ir kituose įdiegti Kristaus Evangeliją ir visomis galiomis bei visais talentais tarnauti žmonėms. Tai buvo jo gyvenimo pirminė užduotis ir jo aistra, iš kurių visa kita savaimingai išplaukė. Buvimas mokslininku, gydytoju, veikėju ir panašiai buvo tik natūralios ir apčiuopiamos tėvo Ambraziejaus Pabrėžos pilnutinai išgyventos Evangelijos apraiškos. Nenuostabu, kad jau nuo neatsimintų laikų tėvas Ambraziejus Kretingos apylinkės liaudies laikomas šventuoju".

Šią monografiją sudaro trys dalys: "Pabrėžtos asmuo ir jo apaštalavimas", "Žemųjų papročiai Pabrėžos pamoksluose" ir "Pabrėža - mokslininkas, gydytojas ir pilietis". Taip pat "Priedai" - "Kun. Jurgio Ambraziejaus Pabrėžos pamokslai, ryžtai, laiškai, eilėraščiai". Trečiąją dalį paruošė, o taip pat ir įvadą parašė jau po knygos autoriaus mirties dr. Irena Vaišvilaitė. Knyga iliustruota fotonuotraukomis.

Užsakymus galima siųsti šiuo adresu:

L. K. M. Akademijos Reikalų Vedėjui, Lietuvos Katalikų Mokslo Akademia, Jakšto 9, 2001 Vilnius, Lithuania

Lionė Sutema. *Graffiti. Chicago, 1993. 52 p.*

Nedideliu 600 egz. tiražu Čikagoje išleista JAV lietuvių poetės Lionės Sutemos (Zinaidos Nagytės-Katiliškienės) poezijos knyga "Graffiti". Poetės kūrybai būdingi asmeniniai išgyvenimai, žmogaus būties apmąstymai. "Smagu rašyti graffiti/ kai žinai, kad viską lietus nuplaus/ liūis nuskalaus/ ir tavo angelo nematoma ranka/ nudažys patiltes, tvoras, namų sienas/ balta nekaltą spalva/ kad vėl galėtum tepti graffiti/ kad galėtum gyventi...".

"Akimirkos poezija" - taip galima būtų pavadinti poetės saviraišką - trumpi šviesos blykstelėjimai mūsų pilkos būties kelyje, akimirkai prasiskleidę gelių žiedai, kurie primena mums kažką žinotą, bet jau pamirštą būties paslaptį, palikdami neišsakyto ilgesio jausmą.

Lituanus. *The Lithuanian quarterly.*

Žurnalas "Lituanus" supažindina su Baltijos šalių, ypač Lietuvos, mokslo ir meno gyvenimu. Leidžiamas anglų k., išeina 4 kartus per metus: pavasarį, vasarą, rudenį ir žiemą. Metinė prenumerata bibliotekoms ir įstaigoms - \$15, kitiems - \$10.

Redakcijos adresas:
Lituanus, 6621
S. Troy St., Chicago,
IL 60629-2913 USA

Stanislovas Stonkus. *Septyniadešimt mūsų krepšinio metų. 1922-1992. V., 1992. 223 p., iliustr.*

Knyga skirta besidomintiems Lietuvos krepšiniu. Pateikta smulki Lietuvos vynu, moterų, o taip pat išeivijos krepšinio istorija nuo pat oficialiosios gimimo datos (pirmųjų rungtynių - 1922-ųjų balandžio 23 d.) iki šių dienų. Visi tie praėję metai daugiau mažiau kuo nors žymūs ir reikšmingi - kiekvienai atskirai įvardinti ir chronologiškai tikslumu aprašyti.

Leidinyje gausiai iliustruotas fotonuotraukomis, pateiktas literatūros sąrašas.

Misionieriaus pėdsakai

Vieną liepos sekmadienį atėjusieji prie statomos Šv. Jono Bosko bažnyčios Vilniuje (Lazdynuose) išvydo unikalią vaizdą: po laikinai sukalta pastoge prie Dievo stalo stovi ne lazdyniečių pamėgtas klebonas Izidorius Sadauskas, bet nepažįstamas, aukštas, tvirtas, griežtų veido bruožų kunigas. Šalia jo juoduoja septynetas negriukų - trys mergaitės ir keturi berniukai. Klebonas supažindino su svečiais, ir mes sužinojome, jog tai - žymus misionierius, vienuolis salezietis Hermanas Šulcas su savo globotiniiais. Ilgai apaštalavęs Pietų Amerikoje, kunigas Šulcas daugiau nei prieš dešimtmetį atvyko skleisti Kristaus šviesos į mažą, neturtingą Afrikos valstybę - Ruandą. Čia pradėjo steigti agrarinis ūkis, globoti našlaičius, vargšus... Nelengva ten kunigui misionieriui, kadangi ne visiems patinka jo veikla, pasitaiko šnairuojančių, grasiinančių. Tiksliai asmeninis žavumas ir geri darbai leidžia jam tęsti savo misiją.

Daug ką tą dieną prieš šv. Mišias ir per pamokslą papasakojo patsai Hermanas Šulcas visai nebloga lietuvių kalba. Mat, jo tėvas buvo vokiečių, o mama - grynai žemaitė. Tėvas žuvo 1945 metais. Su mama iš Klaipėdos (gimtojo miesto) atsidūrė Vakaruose. Mokėsi Hüttenfeldo Vasario 16-osios gimnazijoje. Po to baigė kunigų seminariją ir štai jau 25-erius metus kunigauja.

"Jau daug metų apaštalauju Ruandoje ir esu laimingas, kadangi esu žmonėms reikalingas. Štai matote šituos negriukus. Jie pirmą kartą Europoje. Lietuva jiems - egzotiška šalis, Vilnius - didmiestis, aukšti namai - baugūs, liftai - ne-

įprasti laiptai. Aš juos mokau skaityti, rašyti, melstis, ūkininkauti. Tai, kažką duodu jiems, bet ir jie man daug suteikia: gyvenimo prasmę, tikėjimą, meilę. O argi ne meilė yra Kristus? Sunkiomis valandomis mane palaiko ir saleziečių vienuolijos ikūrėjas, Šventojo Jono Bosko gyvenimas. Kartą jis pradėjo statyti bažnyčią, teturėdamas 20 centų. Ir pastatė! Todėl, matydamas, jog ir jūs čia statote Jo vardo šventovę, tikiu - pastatysite! Afrikoje mes už jūsų gerus darbus karštai pasimelsime. Tikėjimas, meilė, vienybė daro stebuklus..."

Taip kalbėjo šaunusis misionierius Hermanas Šulcas. Paskui jis linktelėjo savo mažajam septynetui - pasigirdo tamtamų garsai, skardūs vaikiški balsai. Religinė ruandietiška giesmė prasidėjo šv. Mišios. Joms pasibaigus, kunigą Hermaną ir jo globotinius apspito lazdyniečiai. Regėjau, kaip Nijolė Sadūnaitė, įterpdama prancūziškus žodžius, gyvai kalbasi su atvykėliais, kaip grūdą į kunigo kišenę pinigų pluoštą, sakydama: "Čia jūsų vaikučiams, vaikučiams!" Kitos moterys dovanojo rožančius, tautinę juostą.

Tarsi gavęs gražią indulgenciją prie Šv. Jono Bosko statomos bažnyčios kryžiaus, misionierius Šulcas su savo malonių negriukų septyniuke pasileido per Lietuvą. Ilgiausiai pabuvojo gimtajame Klaipėdos krašte, pakeliui užsukdamas į Kauną, kur stebėjo įsimintiną Stepono Dariaus ir Stasio Girėno skrydžio per Atlantą 60-mečio minėjimo šventę. Grįždamas Vilniun, aplankė Alytų. Įspūdingiausias šiame mieste, reikia manyti, buvo susitikimas su kalėjimo gyventojais. Kodėl šią liūdną įstaigą misionierius įtraukė į

savo kelionės maršrutą? Tikriausiai dėl to, kad jis žino, jog Kristaus meilės ir tiesos labiausiai trūksta būtent šitiems nelaimėliams...

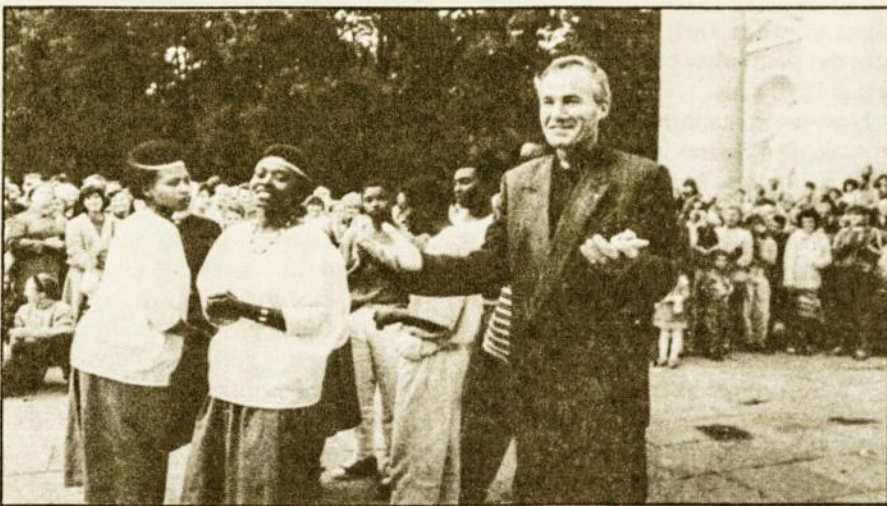
Gražųjį aštuonetą iš Ruandos matėme sostinės Arkikatedroje. Čia vėl regėjome neįprastą šv. Mišias. Sakydamas pamokslą, kunigas Hermanas gilino mintis, pasakytas prie Šv. Jono Bosko statomos bažnyčios. Pabrėžė gerumo, dosnumo, pasiaukojimo svarbą, vaizdžiai pasakodamas - "laimė doleriais neišmatuojama...". Šulco globotiniai prisistatė gražia lietuvių kalba. Kiekvieną jų kunigas apibūdino taikliu palyginimu. Šv. Mišių pabaigoje mergaitės, dzingsėdamos kojų žvangučiais, pašoko porą ruandietišku maldos šokių. Na, o berniukai išėjo į šventorių pusnuogiai, pasipuošę skaidriaplunksnėmis kepurėmis, apsiginklavę ilgomis lazdomis ir, ūbaudami bei tamtamuodami, šoko keletą ritualinių šokių.

Gilius pėdsakus mačiusių ir girdėjusiųjų širdyse paliko Hermano

Šulco pasirodymas Lietuvoje. Ne tik tai nuotraukose liks įspūdingi susitikimų, bendravimų vaizdai. Popierius, laikui bėgant, gelsta, blunka, užtat tai, kas įkrenta į širdį, į sielą, - išlieka visam laikui, nes gilūs jausmai tradicijos būdu keliauja ir į tolimą ateitį.

Per pamokslą Arkikatedroje Hermanas Šulcas pratarė, jog, nepaisant ilgų teologinių studijų, nesugebėtų trumpai paaiškinti, kas yra Dievas. Žodžiais apibrėžti Dievą nelengva. Tačiau Dievo esmė atsiskleidžia žvelgiant į tokius žmones kaip Hermanas Šulcas, suvokiant jų veiklą ir gyvenimo tikslą... Dievas, visų pirma, - geri darbai, meilė, pasiaukojimas. Nieko filosofiška nauja, sudėtinga šitokiam apibrėžimui? Taip... Dievo įsakymus, principus lengva deklaruoti, tačiau labai sunku juos įkūnyti savi. Argi ne todėl - daug pašauktųjų, bet mažai išrinktųjų?

Alfredas Guščius

Vienuolis salezietis Hermanas Šulcas su savo globotiniiais Juozo Grikenio nuotr.

Didžiosios Britanijos Lietuvių Sąjunga

Lithuanian Association in Great Britain Ltd

Isteigta 1947 m. kaip bendruomeninė organizacija, jungianti visus Britanijos lietuvius.

Turi 18 skyrių su 700 narių, moka nario mokestį.

Pagrindinės institucijos:

Lietuvių namai

1-2 Ladbroke Gardens,
London W11 2PT

Tel. 071 727 2470 Fax 071 792 8456

Lietuvių sodyba

Headley Park, Nr. Bordon, Hants

Tel. 0420 47 2810

"Europos lietuvis"

Kartu su Lietuvių namų akcine bendrove DBLS leidžia savaitinį laikraštį "Europos lietuvis". Nuo 1947 m. ėjo Londone, o nuo 1992 m. rugsėjo mėn. nuolat leidžiamas Vilniuje ir siunčiamas skaitytojams 29 pasaulio kraštuose.

Adresas Vilniuje:

A. Strazdelio 1, 2600 Vilnius, Lietuva,
tel. 622466, fax 614984.

Valdyba: J. Alkis (pirmininkas), V. Gasperienė, S. Kasparas, F. V. O'Brien, P. Markevičius, J. Juozapavičius, A. Ivanauskas.

"Vilnius - mano miestas"

- sako Anglijoje gyvenantis Jaras Alkis

Pirmąkart į Vilnių po daugelio metų Jaras Alkis atvyko 1991-ųjų pabaigoje. Iki tol jis kelis kartus mėgino čia apsilankyti, tačiau negaudavo vizos. Dabar prisipažįsta: "Maniau, kad jau nebepamatysiu gimtojo miesto. Labai malonu buvo į jį sugrįžti". Nors tada čia praleido Kalėdų šventes, nors buvo priimtas gerų pažįstamų, išpūdingai sutiko Naujuosius metus, vis dėlto tas apsilankymas Vilniuje Jarą Alkį nuteikė liūdnai: šaltis, sniego pusnys, betoninės barikados apie Aukščiausiosios Tarybos rūmus, nelinksmi, dažnai ir rūstūs skubančių žmonių veidai...

Daug metų praleidus svetur sunku iškart pritaipyti prie čia gyvenančiųjų, perprasti jų mąstymą, suvokti rūpesčius. Šalta buvo ne tik gatvėse, bet ir širdyje.

- Visų mūsų problema, kad svajojame rasti savo gimtinę tokią, kokią kažkada palikome, - paklaustas apie aną, pirmąją viešnagę Vilniuje kalbėjo Jaras Alkis šią vasarą "Europos lietuvis" redakcijoje. - Taip, aš protu gerai suvokiau, kad Vilnius kitoks, bet kai pamačiau naujuosius rajonus - jis man pasirodė svetimas miestas. Tik senamiestis buvo pažįstamas, artimas, mielas. Esu gimęs Vilniuje, Panerių gatvėje. Apsilankęs toje vietoje, buvusių namų neradau.

- Dabar, antrąkart čia atvykęs, aš jaučiuosi kaip namuose, - toliau kalbėjo Jaras Alkis. - Žvelgiu pro viešbučio langą ir sakau: tai mano miestas, išaugęs į tikrą Lietuvos sostinę. Ne tik todėl, kad vasara, žaluma, matyti visas miesto ir žmonių grožis. Šiandien jaučiuosi, kad dalyvauju tame gyvenime, nors jis galbūt šiek tiek sunkesnis nei buvo prieš dvejus metus.

Priminsime skaitytojams, kad per šį apsilankymą Lietuvoje Jaras Alkis kaip Didžiosios Britanijos Lietuvių Sąjungos pirmininkas buvo Seime, išsakė užsienyje gyvenančių tautiečių susirūpinimą dėl pilietybės atstatymo ir kai kuriais kitais klausimais. Prezidentūroje pasveikino ambasadorių V. Balicką, kai jam buvo įteiktas Didžiojo Lietuvos kunigaikščio Gedimino 3-ojo laipsnio ordinas. Kaune susitiko su skautais, surengė spaudos konferenciją ir kt. Apie visa tai "EL" gana plačiai rašė.

Šiandien norime prisiminti pokalbį su Jaru Alkiu redakcijoje apie jo likimą, nuvedusį į svetimą kraštą. Turbūt tautiečiams Didžiojoje Britanijoje tai daugiau ar mažiau žinoma, nes daugelio jų, karo sukurių išblaškytų po pasaulį, likimai panašūs. Bet mums, jaunesniajai kartai Lietuvoje, tai buvo tikrai įdomu.

- Mano tėvai turėjo ūkį netoli Švenčionių. Iš pradžių Vilniuje aš lankiau lenkų mokyklą. Kai 1939-aisiais atėjo rusai, pradėjau mokytis lietuvių mokykloje. Paskui, būdamas 11-12 metų, ėjau į Vytauto Didžiojo berniukų gimnaziją. Gyvenau bendrabutyje, Subačiaus gatvėje, - pasakoja Jaras Alkis.

Ta gatvė - prie pat "EL" redakcijos. Svečias pasivaikščiojo po ją - "visai kitaip atrodo".

- 1944-aisiais baigiantis mokslui atėjo frontas, - toliau pasakojo J. Alkis. - Mokytojai baiminosi, kad rusai bombarduos Vilnių, čia vyks dideli mūšiai, todėl patarė išvažiuoti. Su kitais moksleiviais iš bendrabučio išvykome į Žemaitiją. Prieglobstį radome pas vieną ūkininką prie Plungės. Ten susitikau su dėde geležinkeliniu Jonu Stankevičiumi. Vieną šeštadienį nuėjome į turgų - aš, mano brolis ir dėdė. Vokiečiai apsupo turgų, sugaudė visus - jaunos ir vyresnius vyrus ir išvežė darbus į Vokietiją. Mes papuolėme kasti apkasų, vokiečiai stipriai nuošėsi gintis nuo rusų puolimo. Iš ten kartu su dėde pavyko pabėgti toliau į Vakarų. Artėjantys rusai atrodė kaip didžiausias siaubas, todėl nė minties nebuvo grįžti į Rytus. Ir neapsirikome. Mano brolis pateko į vokiečių priešlėktuvinės gynybos tarnybą, po karo jis su kitais tarnybos draugais nutarė grįžti namo. Tačiau jų, 200 vaikinių, Lietuvoje neišlaipino, vežė iki pat Maskvos, iš ten į Sibirą. Po 7 metų jis grįžo į Vilnių, bet ilgai nebegyveno.

- Man pasisekė. Kai karas pasibaigė, gyvenome pabėgėlių stovyklose, ėjau į gimnaziją. 1947 metais reikėjo nuspręsti, į kokią kraštą važiuoti. Kadangi buvome britų zonoje, tai pasirinkome Didžiąją Britaniją. Čia atvykę, visi tikėjome, kad netrukus bus proga grįžti namo, kad kaip nors pasikeis tas politinis susigrupavimas Europoje. Bet nieko neišėjo, teko iškurti ilgam. Mano dėdė išvyko į Australiją, kvietė ir mane, bet aš nusprendžiau likti Europoje.

Britanijoje Jaras Alkis studijavo braižybą, pradėjo dirbti viename fabrike kaip dizaineris, paskui baldų pramonėje, privačiose firmose. Gyvena netoli Londono.

- Tokia mano gyvenimo istorija, - sako Jaras Alkis. - Privati karjera ėjo vienu keliu, o lietuviška veikla - visą laiką greta: nuo jaunų dienų aktyviai skautavau, vadovavau lietuvių jaunimui Britanijoje, skautams (J. Alkis yra Lietuvių Skautų Sąjungos Europos rajono vadas - E.L.R.).

Susikūrus Didžiosios Britanijos Lietuvių Sąjungai, Jaras Alkis aktyviai dalyvavo jos veikloje, buvo išrinktas į DBL S-gos valdybą. Jos direktorių valdybos pirmininku J. Alkis pirmąkart tapo 1970 metais. Tas pareigas eina iki šiol, išskyrus porą metų dvi pertraukas prieš gerą dešimtmetį ir 1990-aisiais.

Nors jau ne kartą rašyta apie išeivijos reakciją į Seimo ir Prezidento rinkimų rezultatus, bet mes pasinaudojome proga, kad apie tai išgirstume iš paties Jaro Alkio lūpų. Jis kalbėjo taip:

- Ne tik mes, lietuviai Britanijoje, bet ir anglų visuomenė labai aukštai vertino Lietuvą kaip simbolinę Sovietų Sąjungos suirimo priežastį. Buvo manoma, kad lietuviai turi ypatingą charakterį, ypatingus siekius, jie buvo lyg švyturys Rytų Europos tautoms kovoje dėl laisvės. Tiesa, tekdavo išgirsti ir kaltinimų, kad lietuviai trukdo Gorbačiovo persitvarkymui Sovietų Sąjungoje, nes Vakarai manė,

kad tai vyks gražiu būdu, be tragiškų įvykių. Bet mes aktyviai veikėme, teikėme paramą Lietuvai, ypač kėlėme jos laisvės klausimą Britanijos spaudoje, per televiziją. Stebinti įvykius Lietuvoje matėsi, kad dešinieji gali pralaimėti rinkimus į Seimą. Todėl jų laukėme su tam tikru susirūpinimu. Nusistatymas prieš komunistų ir Sovietų Sąjungą tarp mūsų visuomet buvo labai jaučiamas, todėl bendruomenė tikėjosi, kad dešinieji toliau tęs tą darbą, kurį pradėjo, atsistoje Lietuvos priešakyje. Sąjūdis mums visada buvo pagrindinė politinė srovė, su kuria mes susidraugavome ir veikėme. Taip, mes buvome nustebinti rinkimų rezultatais, bet nesakyčiau, kad Britanijos lietuviams tai buvo tragedija. Mes gyvename demokratinėje pasaulyje ir praprātę prie panašių pasikeitimų. Aišku, jautėme didelį rūpestį, kuriuo keliu Lietuva eis toliau. Bet tikėjome, kad kairieji nesuks į šalį, nes taip pat yra lietuviai, jau įrodę praeityje, kad irgi nori nepriklausomos Lietuvos. Anglų visuomenei, kai klausė, kas atsitiko Lietuvoje, aiškinome, jog galbūt tauta pareiškė savo susirūpinimą ekonomine padėtimi, patikėjo, kad LDDP ekonomiką tvarkys geriau nei buvusi centrinė ar dešinioji pusė, kuri buvo taip silpnai susiorganizavusi. Rinkimai parodė, kad Lietuvoje nėra susiformavusi normali partinė sistema, neįsisąmonintos naujų partijų idėjos, reikia laiko, kad dešinėsios ir centrinės partijos sustiprėtų. LDDP buvo geriau susiorganizavusi, todėl laimėjo rinkimus. Žinoma, mes tikėjome, kad Prezidento rinkimuose įvyks rinkimų pajudėjimas į dešinę, kad taip bus išlygintas politinių jėgų balansas aukščiausioje Lietuvos valdžioje. Nenoriu per daug įsivelti į politikos komentarus, tik priminsiu, kad DBL S-gos valdyba pasveikino Algirdą Brazauską tapus ketvirtuoju Lietuvos Respublikos Prezidentu. Už tai iš dalies tautiečių sulaukėme kritikos. Bet liekame tos pačios nuomonės, kad visuomet turime įvertinti tautos daugumos sprendimus, gerbti jos pasirinkimą, aišku, išreikšdami savo pageidavimus ir viltį, kad išrinkti vadovai eitų tuo keliu, kuris valstybei geriausias. Mes visuomet įsivaizdavome Lietuvą kaip laisvą ir nepriklausomą valstybę, todėl norime, kad ji nesileistų į jokias unijas ar bendradarbiavimus, kurie kenktų nepriklausomybei.

Jaras Alkis sakė, kad jam nepatinka rietenos Seime, apie kurias pasakoję pažįstami, tenka skaityti spaudoje, - jos žalingos kraštui.

- Reikia imtis pozityvaus Lietuvos atkūrimo darbo. Turėtų būti daugiau kolektyvinių pastangų, visos tautos susitelkimo atstatyti Lietuvą. Valdžios, politikų pareiga - daugiau susirūpinti žmonių gerove, o ne vien deklaruoti savo politinius įsitikinimus ir medžioti rinkimų balsus. Labai svarbu, kad Seimas pasirinktų tokį veiklos kelią, kuriuo einama Vakaruose. Čia atsikiros partijos ar priešingos politinės grupės kovoja viena prieš kitą, bet bendrais valstybės reikalais prieina prie bendrų nutarimų ir juos vykdo.

DBL S-gos direktorių valdybos pirmininkas Jaras Alkis ir "Europos lietuvis" vyriausiasis redaktorius Vladas Dargis Seime Vilniuje.

Vladimiro Gulevičiaus (ELTA) nuot.

Labai svarbu, kad Seime nebūtų gaišamas laikas dėl diskusijų tvarkos, kitų smulkių neesminių dalykų, tik kenkiančių rimtam darbui. To neliks, kai Lietuvos politikai supras, jog valstybinis darbas yra tautai, o ne asmeniniams reikalams tvarkyti ir jų karjerai.

Pono Jaro Alkio paklausėme, kaip jis vertina užsienyje gyvenančių tautiečių galimybes grįžti ir aktyviau dalyvauti Lietuvos politiniame gyvenime. Ar dr. K. Bobelio išrinkimas į Seimą - unikalus atvejis, ar ateityje ir daugiau išeivijos lietuvių mėgins dalyvauti rinkimuose ir patekti į parlamentą?

- Manau, kad dr. K. Bobelio atvejis unikalus. Išeivija nesiverš į Lietuvos politinį gyvenimą, nes jaučiame, kad nesame labai pageidaujami Lietuvoje. Galbūt ji sutiktų daugiau padėti ekonomikos srityje, medicinoje, moksle ir t. t. Daug kas priklausys nuo Lietuvos gyvenančių požiūrio į išeivius. Reikėtų pradėti raginti lietuvių grįžti namo nuolatiniame gyvenime, ir tam sudaryti jiems sąlygas. Lietuvos vyriausybei tuo reikėtų labai susirūpinti. Be viso kito, tai būtų naudinga ir Lietuvos ūkiui, nes, pavyzdžiui, ne vienas pensininkas parsivežtų pinigų iš užsienio, juos čia idėtų į biznį.

Britanijoje labai maža lietuvių bendruomenė, jų čia po karo atvyko apie 6000. Bet Amerikoje, Kanadoje didelės bendruomenės, jose daug žmonių, kurie būtų labai naudingi gimtinei. Manau, reikėtų sudaryti specialią komisiją Seime, kuri išnagrinėtų tą problemą ir pateiktų galimus sprendimus, nes tikrai atsirastų tautiečių, kurie norėtų grįžti. Aš tai siūliau Seimo užsienio reikalų komitete. Aš perdaviau didelį išeivijos lietuvių nusivylimą, kad atkūrus nepriklausomybę Lietuvai pastatė sieną tarp savęs ir savo vaikų, atsidūrusių svetur, apsunkindami jiems pilietybės reikalų tvarkymą. Raginant grįžti žmones į Tėvynę, tektų svarstyti ir nuosavybės grąžinimo klausimus, nes daug kas išvykdamas iš Lietuvos paliko visokių nuosavybių ir kaime, ir mieste. Sugrįžimui svarbi ir palankesnė finansinė politika, ypač bankų. Šioje srityje irgi daug kam iškyla klausimų, pavyzdžiui, kokios būtų galimybės perversi į Lietuvą savo pensiją iš Anglijos, kokios tokiu atveju būtų valstybinės

garantijos, kokie būtų taikomi mokesčiai ir kt. Tais ir kitais klausimais reikia daugiau informacijos. Pasitikėjimą Lietuva sustiprintų, jei čia veiktų užsienio bankų filialai. Girdėjau, kad žinomas Barclay bankas norėjo Vilniuje atidaryti skyrių, bet dėl kliūčių įsigyti namus ar dėl kitų priežasčių kol kas atsisakė tos minties.

Paprašytas patikslinti, kodėl išeiviai mano, kad jie nėra Lietuvoje pageidaujami, Jaras Alkis atsakė:

- Ne tik pilietybės reikalai blogina išeivijos ir Lietuvos santykius. Aišku, visada pageidaujama mūsų finansinė pagalba. Kai atvažiuojame, rodoma didelė draugystė, bet kai prieinama prie praktiškų biznio, valstybės tvarkymo dalykų, padėtis keičiasi, yra tam tikras išeivių nuomonės ignoravimas, nežinau kaip ir pavadinti. Susidaro įspūdis, kad Lietuvoje gyvenantys žmonės geriau žino, ką daro, ir nepageidauja jokių patarimų. Mes negalime per jėgą siūlyti. Tai ne vien mano įspūdis, tai pasakoja ir daugelis tautiečių, pabuvojęs Lietuvoje.

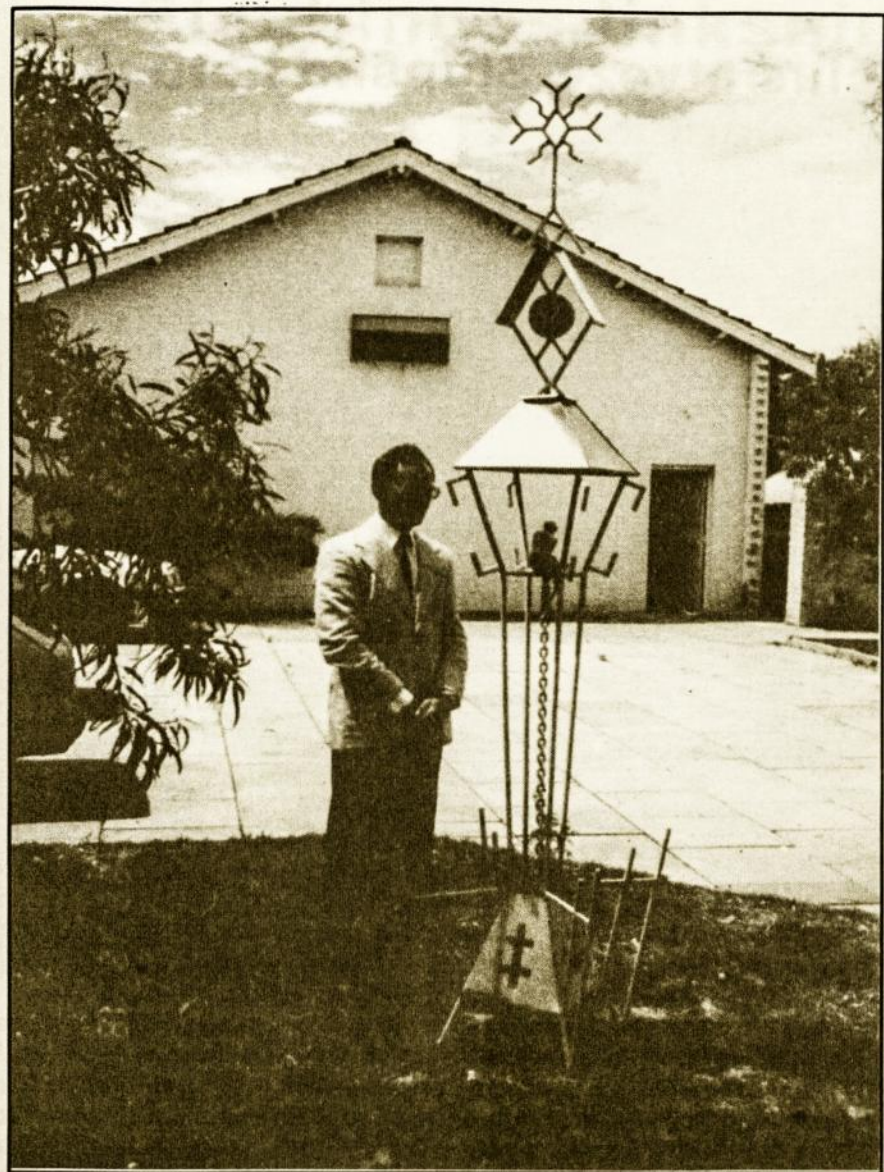
Šiomis dienomis telefonu kalbėjome su Jaru Alkiu.

- Apie Popiežiaus atvykimą Lietuvos žmonės svajojo seniai, ir šis įvykis yra lyg atpildas už mūsų tautos kančias ir pasišventimą savo tikėjimui, - pasakė Jaras Alkis. - Tik bangu, kad mūsų to kaimynų entuziazmas nesužalotų jo įvykio jausmų ir svarbos. Reikia tikėtis, kad šv. Tėvo apsilankymas Lietuvos valstybei suteiks naują pripažinimą, o jos tautai - stiprybės ir pasitikėjimo savimi.

Mums išeivijoje labai gaila ir liūdna, kad negalime būti savo gimtinei šiuo metu. Linkime Lietuvos žmonėms sustiprinti savo tikėjimą į Viešpatį ir tikėjimą savo tauta, jos ateitimi.

DBLS direktorių valdybos pirmininkas taip pat pasidalino įspūdžiais iš Amerikos, kur buvo skautų jubiliejine stovykloje, susitiko su Amerikoje gyvenančiais tautiečiais (apie tai "EL" trumpai rašė praėjusiam numerį, kitame paskelbsime plačiau).

Lankydamasis redakcijoje Jaras Alkis sakė, jog į gimtąjį miestą atvyks dar ne kartą. Deja, tada nepaklausėme, ar neketina sugrįžti visam laikui. Paklausime kitą sykį...

Kunigas Alfonsas Savickis Perthe, šventoriuje, prie savo kūrybos Rūpintojėlio.

Prieš penkiolika metų Sidnio lietuvių pirmą kartą susirinko į Alfonsas Savickienės namus šalia šv. Jokūbo bažnyčios kovo 8 dieną. Susirinko ne daug, gal dvidešimt. Pasimeldė, sukalbėjo rožančių, surinko pirmąsias aukas, sutarė, jog maldai ateis į būrį kas mėnesį. Ilgainiui Sidnio Gyvojo rožančiaus būrelis gerokai padidėjo. Tarp moterų atsirado ir vyrų, panoru-

sių malda pašlovinti Dievą, paprašyti malonės vargstantiems pasaulio žmonėms, broliams ir sesėms Lietuvoje.

Maldas ir giesmes veda pati Alfonsa Savickienė, kilnios sielos moteris, kuriai buvo lemta patirti nelengvą dalį. Užaugino tris vaikus. Sūnus Alfonsas, gimęs pabėgėlių stovykloje Austrijoje, Kufsteine, kur karo audra nubloškė Alfonsos Žižytės-Savickie-

nės ir Prano Savickio jauną šeimą, 1970 metais gegužės 17 dieną šv. Petro bazilikoje Romoje buvo iškilmingai įšventintas kunigu. Įdomus sutapimas, jog tą pačią dieną jaunėlė Alfonso sesuo Loreta Sidnyje priėmė pirmąją komunią. Pati būdama giliai tikinti, mama įdiegė sūnui meilę Dievui ir Bažnyčiai. Baigęs teologijos studijas, kunigas Alfonsas Savickis po kurio laiko atvyko į Australiją, kur Perthe dirba sielovados darbu, yra labai gerbiamas ir mylimas ne tik šios parapijos lietuvių, bet ir visų katalikų, kuriems patarnauja Viešpaties vardu. Čia dar reikėtų pridurti, jog Alfonsas Savickis yra paveldėjęs iš savo mamos ne tik religingumą ir pamaldumą, bet ir meninių gabumų, gebėjimą bendrauti su jaunimu, atjausti vargstantį ir kenčiantį. Dar būdamas visiškai jaunas kunigas, Alfonsas Savickis buvo apdovanotas Australijos Garbės medaliu už ypatingą meilę artimui. Atsitiko taip, kad atvykęs iš Austrijos, kur rašė doktoratą, į tėvo laidotuves, Alfonsas Savickas visai netikėtai atsidūrė Granvillės tragedijos vietoje. Tuomet trys traukinio vagonai su į darbą skubančiais žmonėmis nuvirto nuo tilto. Tai buvo baisi nelaimė. Kunigas Alfonsas Savickis čia pat atliko ganytojišką pareigą, suteikdamas paskutinį patepimą mirštantiesiems, gelbėdamas sužeistuosius. Visur, kur tik dirbo šis kunigas - Vokietijoje, Šveicarijoje, Jungtinėse Amerikos Valstijose - buvo labai gerbiamas ir mylimas už lietuviškumą, už gebėjimą bendrauti su jaunimu ir senimu.

Atskirai būtų galima pasakoti apie kunigo Alfonso Savickio meninę prigimtį ir jo sukurtus darbus. Lidcombėje, kur gyvena kunigo mama, mačiau įspūdingą medžio darbą. Dvi tarsi iš žemės gelmių išnyrančios rankos

saugo lietuvių tautos tikėjimą Dievo valia, saugo lietuvišką kaimo kryžių. Saugo, kad pikti vėjai neužpustų tikėjimo dvasios, kad malda lūpose neužgestų... Beje, šį darbą klierikas Alfonsas ruošė kaip kunigystės įžadų simboliu savo mamai.

Negaliu nepaminėti ir kito darbo - skulptūrinio portreto, kuris sukrečia dviem tarsi sukrešėjusio kraujo dėmėmis kaktose ir ties smilkiniais. Kunigas Alfonsas šį portretą drožė dar gerokai iki paskelbiant Lietuvos nepriklausomybę. Regis, medis buvo kaip medis, niekuo ypatingas, kaip ir pats darbas. Tik kai portretas buvo baigtas ir jau kabojo mamos namuose, ėmė ryškėti tos dvi šakos - rusvos gelsvame natūralaus medžio fone. Dabar tasai drožinys - tarsi Lietuvos kančios įkūnijimas.

Mačiau ir Rūpintojėlio skulptūrą, rymančią prie Bernardinų vienuolyno Lidcombėje, Sidnio priemiestyje. Ant postamento iškalti žodžiai iš Vinco Mykolaičio-Putino eilėraščio "Rūpintojėlis". Toji skulptūra buvo sukurta velionio tėvo atminimui ir turėjo būti pastatyta ant jo kapo. Bet Australijoje yra kitokie įstatymai nei Lietuvoje, todėl ir Rūpintojėliui buvo surasta kita vieta. Beje, Rūpintojėlio įvaizdis kunigo Alfonso Savickio kūrybai gana būdingas. Prie bažnyčios Perthe, kur jis dabar apaštaliauja, pastatytas nedidelis paminklėlis, kur Rūpintojėlis buvo sukaustytas grandinėmis. Lietuvai atgavus nepriklausomybę, grandinės nukrito...

Atleisk, malonus skaitytojai, kad nuo mamos perėjau prie sūnaus. Bet kad kitaip neišsina: be mamos nebūtų sūnaus, be sūnaus nebūtų mamos.

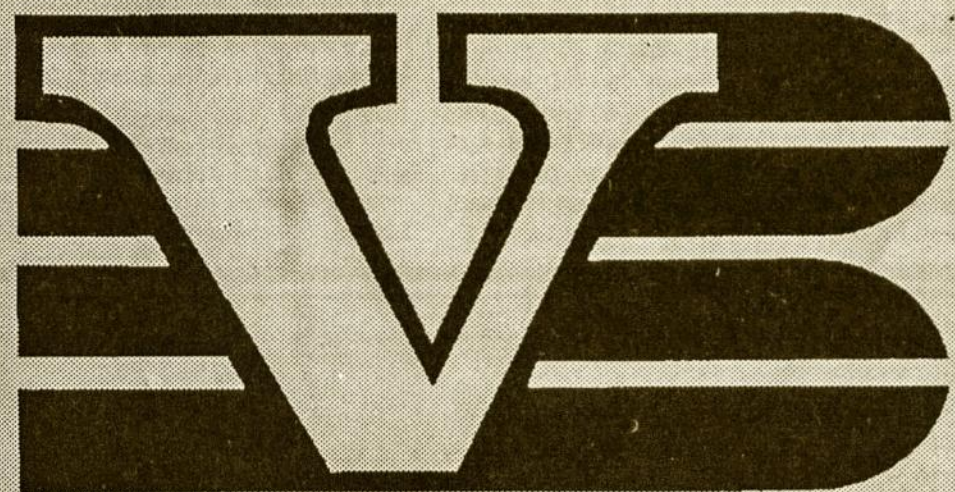
Taigi, Gyvojo rožančiaus būrelis gyvuoja per penkiolika metų. Per tą laiką keitėsi būrelio narių ir rėmėjų

skaičius, bet iš esmės nepasikeitė būrelio dvasia - malda ir aukomis padėti tiems, kam toji parama reikalinga. Be maž kasmet Sidnio Gyvojo rožančiaus nariai surenka po tūkstantį ir daugiau dolerių aukų, kurias skiria įvairiausiems sumanymams įgyvendinti. Nuo pat pirmos dienos būrelis rėmė Lietuvos Katalikų Bažnyčios kronikas, salieziečius, Pietų Afrikos misijas, baidujančius Etiopijoje, šv. Kazimiero kolegiją Romoje, Vasario 16-osios gimnaziją Vokietijoje, Kunigų seminariją Kaune. Negana to, Gyvojo rožančiaus nariai ir rėmėjai šelpė savo aukomis du klierikus, kurie šiandien jau įšventinti į kunigus ir dirba ganytojo darbą Pietų Amerikoje. Praėjo dešimt metų, tačiau dėkingi dvasios ganytojai Eduardo Delegado ir Riquardo Masquedo nuolat prisimena savo globėjus, pasveikina didžiųjų katalikų švenčių proga.

Dabar Sidnio Gyvojo rožančiaus būrelis nariai ir rėmėjai puoselėja mintį paprašyti šv. Kazimiero kolegijos Romoje, kad pasiūlytų vieno ar dviejų klierikų pavardes. Šį kartą norėtusi paremti lietuvių katalikus seminaristus. Ir ne tik juos. Sidnio Gyvojo rožančiaus būrelis vardu pati Alfonsa Savickienė yra įteikusi aukų Panevėžio vaikų namams, Panevėžio parapijos senelių namams, Duseikių senelių namams, Lietuvos aklųjų ir silpnaregių sąjungai, "Pagalba Lietuvai" fondui...

Skačiau ne vieną padėkos laišką ir širdyje linkėjau šioms moterims ir vyrams tvirtų tvirčiausių sveikatos, ilgų ilgų gyvenimo metų Dievo ir maldos šviesoje. Ačiū jums už taurią sielą, kilniadvasiškumą, atjautą kitų negalioms, ačiū už tikėjimą ir viltį. Kiek maldų jūsų sukalbėta Lietuvos labui. Ir Dievas jus išgirdo. Ačiū.

Salomėja Čičiškina

Tiems, kas turi kreditinę kortelę VISA, nebūtina vežtis į Lietuvą grynų pinigų.

- Visuose "VB" filialuose ir banko kasoje su VISA galima pasiimti tiek dolerius, tiek litus. Aerouoste toks "VB" punktas dirba ištisą parą.
- "VB" yra sudaręs sutartis su daugeliu įmonių (viešbučių, parduotuvių, kelionių agentūrų, restoranų, automobilių nuomos), kuriuose už paslaugas klientas gali atsiskaityti ne grynais, bet VISA kortele.
- "VB" pirmasis ir vienintelis Lietuvoje artimiausiu laiku pradės leisti savo kreditines korteles VISA, galiojančias visame pasaulyje.

VISA kortelių savininkai maloniai aptarnaujami

1. Grynų pinigų išdavimas:

1.1. Vilniaus Bankas (VB)	Vilnius, Gedimino 12, tel. 610723
1.2. VB Kauno filialas	Kaunas, Donelaičio 62, tel. 200835
1.3. VB Klaipėdos filialas	Klaipėda, Vilties 12, tel. 11815
1.4. VB Alytaus filialas	Alytus, Udrijos 38, tel. 38584
1.5. VB Panevėžio filialas	Panevėžys, Kranto 28, tel. 63761
1.6. VB Trakų filialas	Trakai, Vytauto 2, tel. 52793
1.7. "Stikliai"	Vilnius, Gaono 7, tel. 627971
1.8. VB keitimo punktas Vilniaus aerouoste	tel. 6694 81

2. Viešbučiai:

2.1. "Lietuva"	Vilnius, Ukmergės 20, tel. 356074
2.2. "Astorija"	Vilnius, Didžioji 35, tel. 629914
2.3. "Villon"	Ukmergės pl., tel. 639914
2.4. "Karolinos turas"	Vilnius, Sausio 13-osios 2, tel. 456649, 269187

3. Kelionės:

3.1. Lietuvos avialinijos	Vilnius, Ukmergės 12, tel. 752550
3.2. Lietuvos avialinijos	Vilniaus aerouostas, tel. 636077
3.3. UAB kelionių biuras "Gintarinė sala"	Vilnius, Vokiečių 8, tel. 223116

4. Automobilių nuoma:

4.1. "Baltic Optima"	Vilnius, Taikos 72-15, tel. 460998
4.2. Vilniaus VESA "Eva"	Vilnius, Jačionių 14, tel. 643494
4.3. UAB Litinterp Vilnius,	Bernardinų 7-2, tel. 223559, 223291

5. Restoranai:

5.1. "Golden Dragon"	Vilnius, Vingrių 23-1, tel. 262701
5.2. "Juoda raudona"	Vilnius, Gedimino 14, tel. 226145
5.3. "Margiris"	Kaunas, A. Gustaičio 6, tel. 298348
5.4. "Stikliai"	Vilnius, Gaono 7, tel. 627971
5.5. "Idabasar"	Vilnius, Subačiaus 3, tel. 627834

6. Parduotuvės:

6.1. "Litscan"	Vilnius, Naugarduko 12, tel. 224736
6.2. "Merkurijus"	Vilnius, Laisvės pr. 31, tel. 268833
6.3. "Minolta Trading Baltia"	Vilnius, Didžioji 11, tel. 224292
6.4. Kailių salonas "Nijolė"	Vilnius, Savičiaus 8, tel. 627669
6.5. Computerland	Vilnius, Vilniaus 22, tel. 618364
6.6. "Off Broadway"	Vilnius, Vasario 16-osios 16
6.7. "Elegancija"	Vilnius, A. Vienuolio 14, tel. 610513

7. Firmos:

7.1. "Rega"	Vilnius, Žadeikos 9, tel. 483989, 620073.

Vilniaus bankas

Valiutinių operacijų departamentas

Tel. 626 043, 226 837

Diplomatas dr. S. A. Bačkis: "Lietuvai reikia solidarumo, vienybės ir valstybės interesų puoselėjimo"

Atkelta iš 4 psl.

riausybę. Jei mes, kaip skelbiamės, esame demokratinis kraštas, turime tos demokratijos laikytis. Prieš mirtį buvęs prezidentas K. Grinius išsakė tokią mintį: "paskelbkim viens kitam amnestiją". Aš suprantu, kad tiems, kurie perėjo gulagus, sibirius, kalėjimus, išbuvo vergijoj, sunku atleisti ir dirbti kartu su žmonėmis, buvusiais komunistų partijoje. Bet turime prisiminti A. Stulginskio 1940 m. pasakytus žodžius: "Vasario 16-osios aktas, jo turinys kaip tik atvaizdavo visos tautos troškimus. Jis visos tautos pastangomis realizuojamas, jis ir šiandien tebelaikomas ir visada bus laikomas, kol gyva bus lietuvių tauta, didžiausia tautos šventenybė, testamentu, tautos vieningumo simboliu, ir kas kėsintųsi prieš tą aktą, prieš to akto turinį, prieš nužymėtus tame akte mūsų valstybės santvarkos dėsnius, kas skaldytų tautos vienybę siekdamas privilegijų, tas, be abejo, kėsintųsi prieš pačią lietuvių tautą, Lietuvos valstybę ir jos nepriklausomybę. Tas, be abejo, nebūtų vertas lietuvių vardo. Tikėkime ir prašykime Aukščiausiojo, kad tokių iš tikro mūsų tautoj neatsirastų". Tokia buvo Lietuvos pareigūno dvasia.

Žinia, Lietuva buvo garsi savo žemės ūkiu, suklestėjusiu po sėkmingos reformos, kurios vykdytojas buvo M. Krupavičius. Prieš rinkimus atvykęs į vieną valsčių ir pamatęs, kaip gražiai ir darniai tvarkosi savo ūkyje šeiminkė, jis iš pagarbos pabučiavo moteriškai ranką. Ir prezidentas Stulginskis žavėjosi ir sakė: jei taip visi gražiai kartu dirbtų Lietuvos labui. Mums dabar labai trūksta solidarumo, vieningumo, pasišventimo, žiūrėjimo ne savo, o valstybės interesų. Ypač kai pasiskaitai apie kyšių ėmimą, mafiją - atrodo, jog viskas taip jau blogai. Tačiau sunkumus galima nugalėti tik vienybe.

J. Urbšys kažkada pasakė: pasaulis didelis, o Lietuva maža. Kai mes kalbamės su didžiaisiais, turime nepamiršti to, būti labai atsargūs su visais kaimynais, nežengti neatsargių žingsnių, kurie pakenktų valstybės interesams. Mūsų geografinė padėtis yra labai nedėkinga. Dėl to dažnai kyla ginčai: tai lenkai, tai baltarusiai (kaip neseniai JTO) vadina Lietuvą savo kraštu. Todėl, pasirašydami tarptautines sutartis, turime ieškoti įvairių kelių - būti diplomatais. Kai kurios valstybės su savo kaimynais susitaria,

kad specialistai peržiūrėtų tų kraštų istoriją ir įvertintų. Gal ir mes taip galėtume pasiekti, tada lengviau spręstųsi, pavyzdžiui, sutarties su Lenkija klausimas. Man liūdna, kai dažnai skelbiamas pavojus Lietuvai. Aš ir daugelis užsieniečių taip nemano. Tokioj padėty, kokioj dabar yra Lietuva, didelį pavojų sukeliam patys savo nemokėjimu tvarkytis viduje. Mes vis dar teberenkame parašus, manifestuojame, ne visada su derama pagarba, o rimti darbai daug kur apleisti. Mažiau dirbam, negu kad švenčiam ir ieškom pramogų."

Pokalbio metu dr. S.A. Bačkis ne kartą grįžo prie konsolidacijos ir vienybės temos, prisimindamas prieškario ir pokario metų padėtį Lietuvos diplomatinėje tarnyboje. "Tarp diplomatų buvo įvairių pažiūrų žmonės, tiesa, tautininkų buvo bene daugiau. Vienas jų, dr. B. K. Balutis, Londone, juokaudavo: aš ir krikščionis, ir demokratas, bet ne krikščionis-demokratas. Nepaisant pažiūrų skirtumo, ieškodavom būdų, kaip vykdyti vieningą valstybės politiką. Prieš studami tarnybą, duodavome priesaiką arba iškilmingą pasižadėjimą ištikimai tarnauti valstybei. Galiu iliustruoti tai vienu pavyzdžiu: kilus karui, Lietuva, Latvija ir Estija laikėsi neutraliteto politikos. Mūsų ministeris Berlyne pulkininkas P. Škirpa stengėsi paveikti vyriausybę, kad mūsų kariuomenė eitų į Vilnių ir atsiimtų jį. Tada ministras J. Urbšys jam parašė laišką, kurio turinys, ko gero, mažai kam žinomas: "yra mūsų vyriausybės nusistatymas, o jūs, kaip mūsų vyriausybės nepaprastasis ir įgaliotasis ministeris, turit jį vykdyti, o jei nenorit, reikia atsisakyti". Pulkininkas P. Škirpa vis dėlto pakluso ir neatsistatydino. Negali būti ginčo tarp vyriausybės ir jos atstovų. To aš linkėčiau ir dabartiniam diplomatom. Užsienio reikalų ministrui A. Saudargui 1991 m. rugsėjo 6 d. įteiktame savo atsistatydinimo rašte palinkėjau savo kolegoms sėkmės veikiant vyriausybės žinioje."

Dr. S. A. Bačkis savo veiklos metais buvo žinomas kaip geras žurnalistas, parašęs nemažai straipsnių, studijų, knygą prancūzų kalba. Sulaukus tokio garbingo amžiaus nelengva sėsti prie rašomosios mašinėlės, o dar tiek nepasakyta. Svarbu išsaugoti turtus, kuriuos savyje turi senoji karta - sukaupti ir užrašyti tų žmonių atsiminimus.

Erika Umbrasaitė

Juoda diena istorijoje

1939-ųjų rugpjūčio 23-oji - juoda diena Europos istorijoje. Tada du kraujo ištroskę vilkai pasirašė Maskvoje sutartį, pasidalindami Rytų Europą, o tuo pačiu ir paskelbdami mirties nuosprendį daugeliui pasaulio žmonių, o kai kurias tautas pasmerkdamai išnaikinimui. Tai buvo Molotovo ir Ribbentropo plėšraus akto pasirašymas. Šiuo paktu vokiečiams buvo užtikrintas saugus užnugaris ir jie ramiai galėjo ruošti "Drang nach Osten", t. y. žygiui į Rytus. Už savaitės jis ir prasidėjo: vokiečiai įsiveržė į Lenkiją, pradėdami Antrąjį pasaulinį karą, kurio baigtis visiems žinoma.

Nors nuo lemtingų 1939-ųjų praėjo 54 metai, bet dar yra žmonių, atmenančių tas dienas. Šios vasaros rugpjūčio 23-ąją Šilalės rajono Kvėdarnos bažnyčioje buvo laikomos šv. Mišios už Lietuvos kankinius. Jas aukojo Kvėdarnos bažnyčios klebonas Romualdas Vėlavičius, pasakodamas tai dienai skirtą pamokslą. Po pamaldų žmonių minia nuėjo prie Lietuvos Didžiajam kunigaikščiui Vytautui pastatyto paminklo. Ten į susirinkusius kreipėsi Kvėdarnos tremtinių choro vadovė Regina Šim-

kūnienė, papasakojusi apie 1939-ųjų rugpjūčio 23-osios tragediją, paaiškindama, kas tai per diena mūsų kraštui. Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos Šilalės skyriaus pirmininkas Kęstutis Balčiūnas savo kalboje irgi prisiminė Molotovo-Ribbentropo pakto istoriją ir to pakto pasėkas Lietuvai, o taip pat papasakojo, kaip sovietai okupavo Lietuvą, nušviesdamas, kaip buvo kaupiama Lietuvos pasienyje sovietų kariuomenė, kaip ji peržengė Lietuvos sieną. Buvęs Lietuvos pasienio policininkas, politinis kalinys Juozas Stanevičius kalbėjo apie lietuvių priešinimąsi okupantams. Kvėdarnos tremtinių choras pagiedojo Lietuvos himną, padainavo patriotinių dainų. Iš čia žmonių minia pasuko prie tremtinių paminklo, kur buvo padėta gėlių, uždegtos žvakutės. Prisiminti okupantų padaryti baisumai Kvėdarnos apylinkėje. Vietos tremtinių choras padainavo lietuvių patriotinių dainų, "Lietuva brangi", pagiedojo "Marija, Marija".

Gaila, kad renginyje nedalyvavo mokyklų mokytojai - jie dar kvėpuoja sovietiniu oru.

Kęstutis Balčiūnas

Redakcijos svečiai

Antanas Suraučius atvežė Slupsko lietuvių padėką

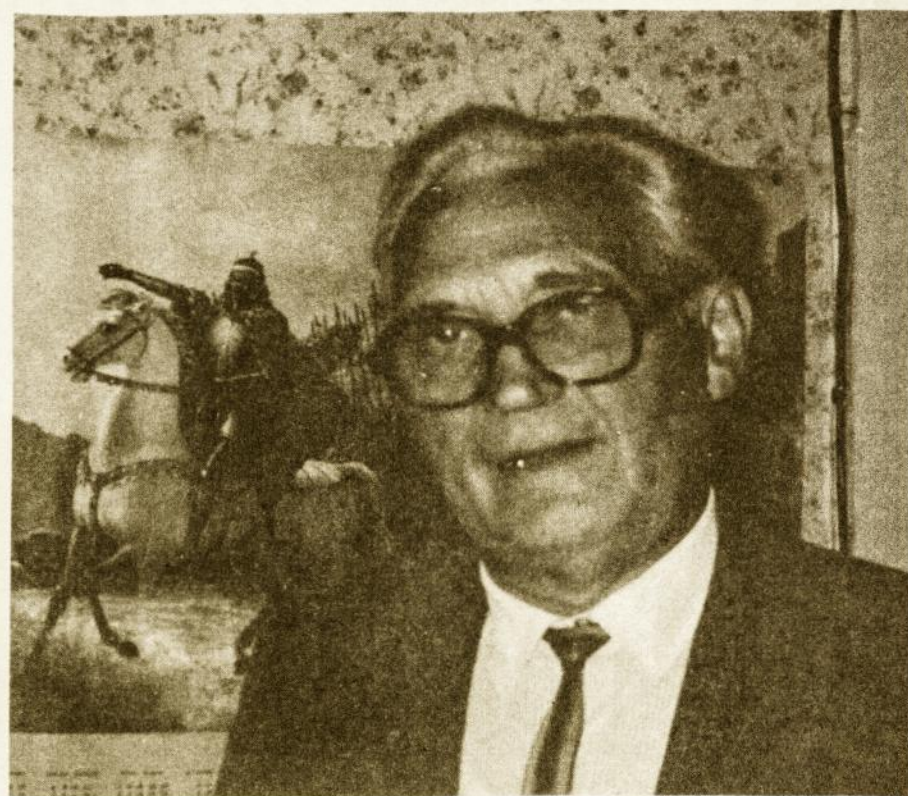
"EL" redakcijoje Vilniuje lankėsi Antanas Suraučius - Lietuvių draugijos Lenkijoje Slupsko skyriaus valdybos sekretorius, žinomas lietuvių kultūros paminklų Lenkijoje apsaugos veikėjas, atmintinų lietuviams vietų, dokumentų ir visko, kas lietuviškumą ir Lietuvą mena, ieškotojas ir tyrinėtojas, sukaupęs vertingų, pasak jo paties, "lituanikumų" rejeistrą.

Paklaustas, kodėl atvyko į Lietuvą, ponas A. Suraučius sakė, kad vienas tikslas - lietuvių visuomeniniai, kultūriniai, tautiniai reikalai; kitas - asmeniniai reikalai (dėl žemės nuosavybės atgavimo, kompensacijų už jo ir žmonos tėvų išvežimą į Sibirą ir t.t.). Pastaraisiais metais Lietuvoje lankosi dažnai. Pernai buvo 4 kartus, viešėjo po 3-4 savaites.

Ponas Antanas Suraučius trumpai papasakoja apie savo gyvenimą. Gimęs jis Amerikoje. Atrodo, 1922 m. su tėvais atvažiavo į Švendubrės kaimą netoli Druskininkų. Baigė Vytauto Didžiojo gimnaziją Viniuje, pradėjo studijas Vilniaus universitete. "Kai vokiečiai Universitetą uždarė, - sako p. Suraučius, - teko nešdintis iš Vilniaus, nes buvau neramus, įkyrėjęs vokiečių ir jų perspėtas".

Nuo 1944-ųjų dalyvavau Pietų Džukijoje ginkluotoje kovoje prieš sovietinius okupantus, - pasakoja p. A. Suraučius. - Kautynėse 1947-ųjų spalio pabaigoje buvau sunkiai sužeistas ir patekau priešiui į rankas. Nuteistas 25 metams. Kalėjau Intos lageryje. Po Stalino mirties nuteistųjų bylos buvo peržiūrimos, man bausmė sumažino per pusę. 1956-ųjų kovo mėnesį buvau paleistas, tačiau be teisės išvažiuoti iš tremties vietos.

Toliau ponas Antanas Suraučius pasakoja, kad prasidėjus antrajai Lenkijos piliečių repatriacijai pradėjo prašyti leidimo išvažiuoti į Lenkiją (iki 1939 m. jis turėjo Lenkijos valstybės pilietybę). Po trejų metų tokį leidimą gavo. Lenkijoje svarstė, ar neišvykus į Ameriką, nes kaip ten gimęs galėjo gauti tos valstybės pasą. Bet norint išvažiuoti, reikėjo turėti užtikrinimą, jog kas nors priims ir pirmus trejus metus užtikrins pragy-

venimą. Vienas dėdė ten buvo viengungis, kitas vedęs anglę, nesinorėjo jiems kabintis ant kaklo, kiti giminės išmirė, o svetimų tautiečių pagalbos neprašė. "Nelabai stengiausi ir pasilikau Lenkijoje, - sako p. A. Suraučius. - Ten važiuodamas žinojau, kad rasiu lietuvių, kad bus galima dalyvauti tautiečių kultūrinėje ir visuomeninėje veikloje".

Kaip pasakojo p. Antanas Suraučius, Lietuvių draugijos Lenkijoje Slupsko skyrius pernai gruodžio mėnesį paminėjo savo veiklos 30-metį. Paklaustas apie skyriaus veiklą, jis sakė, kad tai parodos, minėjimai, paskaitinė veikla. "Vasario 16-ąją dabar minime kartu su Kovo 11-ąją. Kasmet apsilankome prie paminklo Dariui ir Girėnui Pšcelnike prie Myšlibožo. Mūsų skyrius buvo tokių apsilankymų pradininkas."

"EL" vyriausiasis redaktorius paprašė p. A. Suraučių perduoti "Aušros" žurnalo redakcijai 30 svarų, kurie buvo surinkti Londone pardavus žurnalą. Ponas A. Suraučius tai apsiėmė padaryti.

Svečias pažadėjo "EL" ką nors parašyti, "kai nemiga bus". Jis atvežė Slupsko lietuvių padėką, kurią žemiau spausdiname. Širdingai dėkojame už gerus žodžius, linkime tautiečiams Slupske kuo geriausios sėkmės.

Lietuvių draugijos Lenkijoje Slupsko skyriaus valdyba ir š. m. gegužės 30 dienos visuotinio skyriaus narių ir Draugijos bičiulių susirinkimo dalyviai nuoširdžiai dėkoja už laikraščio siuntimą tautiečiams, gyvenantiems Lenkijos Pamaryje. Eidamas per tautiečių rankas, "Europos lietuvis" yra plačiai skaitomas ir labiausiai mėgiamas.

Linkime sėkmės, tvirtinant teisingą Lietuvos gėrio ir gerų darbų tėvynei Lietuvai sampratą.

Joanna Jurevičienė
Skyriaus valdybos pirmininkė
Antanas Suraučius
Sekretorius

Lenkija, Slupskas

STIKLIAI

AL AUS BARAS

Carlsbergo ir
biržietiškas alus
"Grafas"

KAVINĖ

Ledai, pyragaičiai, picos...
Ir viskas padaryta
geriausios Lietuvoje
konditerės Laimos rankomis.
Stiklių 18

Dėl restorano ar alaus baro rezervavimo skambinti
tel. 627971, 222318, Gaono 7.

RESTORANAS

(Veikia nuo 12.00 iki 24.00 val.)

Mūsų restorane
lankėsi tokie
garbingi svečiai
kaip Danijos karalienė
Margaret II,
Monaco princesė
Carolina,
Pracūzijos prezidentas
Francois Mitterand
ir Suomijos prezidentas
Mauno Koivisto.

Europietiška virtuvė ir
tradiciniai lietuviški
patiekalai.
Prancūziški vynai ir
geriausia lietuviška
degtinė.

Siaubingos linksnių galūnės

Naktį jie buvo grįžę iš Kernavės. Tačiau paskaitos - šventai privalomas dalykas. Nors neišmiegotos valandos ir liūtis traukia prie žemės, tačiau mokslų dienos nelaukia. "Ak, tos linksnių galūnės, tikras siaubas!" - už galvos griebiasi Dovydas Slavinskas. Jis iš Londono į Lietuvą mokyti lietuvių kalbos buvo atvažiavęs motociklu. Aldona Wheeler taip pat iš Londono. Ji čia buvo pirmą kartą, todėl kalbos mokymosi sunkumus atpirkio kelionių įspūdžiai. Kaip pati Aldona pasakojo, ji mėgstanti keliauti, skaityti. Lietuvių kalbos nori išmokti todėl, kad galėtų atvažiavusi į Lietuvą lietuviškai bendrauti. Kartu su Aldona pradedančiųjų grupėje mokėsi Aldona Clotey, Derek Chambers ir Matas Wolfe iš Amerikos, Klas Neuman iš Švedijos ir Youko Grönholm iš Suomijos. Jiems - tai pradžių pradžia. Tačiau po dviejų savaitių paskaitų jie jau suprato Irenos Jomantienės klausimus: "Ar jums viskas patinka Vilniuje?", "Ką darytumėte, jei būtumėte prezidentas?", "Kada važiuosime į Nidą?", "Ar pasimatysime Televizijos bokšte?". Atsakyti sunkiau. Aldona Wheeler žadėjo ir kitais metais atvažiuoti į Vilniaus universitetą mokytis toliau.

Kaip papasakojo Vilniaus universiteto lituanistinių studijų katedros vedėja docentė Meilutė Ramonienė ir kursų vadovė Joana Pribušauskaitė, panašūs Lituanistiniai kursai šioje aukštojoje mokykloje buvo rengiami jau nuo 1972 metų. Iš pradžių į juos daugiausiai atvažiuodavo emigrantų vaikai. Kai po Atgimimo atsivėrė sienos ir 1990-aisiais įsikūrė Lituanistinių studijų katedra, užsienio lietuvių, kuriems būdavo gera proga atvažiuoti pas gimines, sumažėjo, ėmė mokytis daugiau kitataučių, turinčių įvairių tikslų arba kuriems "lietuvių kalba - labai gražu". Šią vasarą buvo atvažiavę keturiasdešimt du kursų klausytojai iš keturiolikos šalių. Į paskaitas skubėjo vengrė Cecilia Bajcsi, kuri jau verčia lietuvių poeziją, jos kraštiečiai Rita Bendes, kuri bendrauja su mūsų dailininkais, padėjo surengti jų parodą Vengrijoje. Jos lietuvių kalbą studijuoja jau ne pirmus metus, kaip ir Anti Kankunen ir Jaona Nykanen iš Suomijos. Japonė Tomono Goda Lietuvoje ruošiasi pasilikti porai metų.

Lituanistinių kursų studentės Aldona Clotey ir Aldona Wheeler.

Arino Jonušo nuotr.

Smagu buvo žiūrėti, kai kartu su kitais kursų klausytojais pietų pertraukos metu tėvas Severinas, atvažiavęs padėti Lietuvai, šoko "Šiaudų batai, šakaliniai padai..." ir traukė "Ši rudenėlį/ Per rudenėlį/ Žirgelį muštravojau...". Visi prisimena, kokie linksmi ir išradingi buvo vienuoliai pranciškonai, atvykę iš Lenkijos ir Vokietijos. Liaudies dainų ir šokių juos mokė dėstytojas Alvydas Čepulis, kad, kaip rašoma specialiai klausytojams išleistame dainynėlyje, pabūtum išdainuotam pasauly ne stebėtoju ir svečiu, bet dainuotum kartu, nes tik tuomet nušvis galimybė atsiverti ilgesingo susimastymo, paslapties ar net sakralumo erdvėms. Lituanistinių studijų katedros dėstytojų kolektyvas labai jaunas. Tai tik į gera. Jauni dėstytojai ir jauni jų mokiniai geriau supranta vieni kitus. Pastebėjau, kad jie tarpusavyje bendrauja be jokių oficialumų. Tie, kurie čia ilgiau mokosi, tampa net draugais, o ir kitais reikalais atvažiuojant į Vilnių, būtinai užbėga į katedrą.

Kursai rengiami trijų tipų - dviejų savaitių (liepos 6 d. - liepos 20 d., kaina - 250 dol.); keturių savaitių (birželio 29 d. - liepos 29 d., kaina - 400 dol.) ir vienerių metų (du semestrai, nuo vasario 10 d. ir spalio 1 d., kaina - 2000 dol.). Darbas vyksta trimis pakopomis - pradedančiųjų, pažengusiųjų ir mokančiųjų kalbą grupėse. Dėstomoji kalba - lietuvių.

išskyrus anglišką įvadinę pamokas pradedantiesiems. Pažengusiems ir mokantiems kalbą skaitomos literatūros, etninės kultūros, istorijos ir lingvistikos paskaitos. Pavyzdžiui, vienerių metų pažengusiųjų grupės programoje - gramatika, rašomoji kalba, tekstų supratimas, komunikacija, leksika, literatūros tekstų analizė, stilistika, Lietuvos kultūra. Jau gerai mokantiems lietuviškai Universitetų ir kitų aukštųjų mokyklų profesoriai skaito etninės kultūros, istorijos, dailės, kino, teatro, literatūros paskaitas. Vasaros kursuose buvo galima pasirinkti vieną iš keturių sekcijų:

1. Lietuvių etninė kultūra. Šioje sekcijoje supažindinama su baltų mitologija, religija, folkloru, nagrinėjami lietuvių etnogenezės klausimai, tradicinės valstiečių kultūros bruožai, šiuolaikiniai Lietuvos etnokultūros procesai.

2. Lietuvių literatūra. Čia skaitomi ir analizuojami XVIII-XX a. lietuvių tekstai, ieškoma ryši su šandienos ir vakar dienos žmogumi, visu kultūros procesu.

3. Lietuvių lingvistika. Nagrinėjamos lietuvių kalbos kilmės, baltų ir kitų kalbų santykių problemos, supažindinama su lietuvių tarmėmis, lietuvių kalbos istorija, ji siejama su kultūros istorija, bendrinės lietuvių kalbos situacija.

4. Lietuvos istorija. Pagrindiniai šių paskaitų akcentai - lemtingos datos ir reikšmingiausios epochos. Gretinamos pagrindinės Lietuvos istorijos koncepcijos, pateikiamas šių dienų variantas, parodomos sudėtingiausios problemos, analizuojamos istorijos šaltinių ištraukos, istoriografijos tekstai.

Mokslo metų pabaigoje kursų dalyviams įteikiami pažymėjimai apie išklausytą kursą, o išlaikusiems egzaminus - Vilniaus Universiteto lituanistinių studijų baigimo diplomai ir pažymėjimai su egzaminų vertinimais.

- Lietuvoje šitaip lietuvių kalbos dar niekur nedėsto, - sako M. Ramonienė. - Iš pradžių buvo labai sunku. Pradėjome nuo nulio. Mačiau, kaip dirbama pasaulyje, pavyzdžiui, Lenkijoje, Norvegijoje, kur vadovėlius, kompiuterines programas kuria institutai. Mums reikėjo susirasti savąją koncepciją, pasiekti lygį, suburti žmones. Džiaugiamės, kad jų dėka pasiekėme tikrai gerų laimėjimų.

Daug kas daroma pasimokius iš kitų, bet kartu remiantis entuziazmu ir intuityviai. Manau, neblogai pavyks, nes dažnai klausytojas sako, kad grįžus namo - vien lietuviški žodžiai galvoje skamba.

Visus, net finansinius sunkumus dėstytojams atperka darbo džiaugsmas, kad ir tokia akimirka, kai per Velykas kinai dėstytojams dainuoja lietuviškas dainas, o vengrai dovanoja atvirukus su užrašytais lietuviškais eilraščiais ir nupieštais linksmais šaržais. Argi tada gali būti tokios siaubingos linksnių galūnės?

Vokietija

Nauji mokslo metai Vasario 16 gimnazijoje

Vasario 16-osios gimnazija naujuosius mokslo metus pradėjo pirmadienį, 1993 m. rugpjūčio 30 d. Užsiregistravo 102 mokiniai: 52 iš Vokietijos, 32 iš Lietuvos, 10 iš JAV, 5 iš Argentinos, 2 iš Brazilijos ir 1 iš Malio (Afrikos), 54 berniukai ir 48 mergaitės. Norinčiųjų įstoti buvo daugiau, bet nebuvo galima jų priimti, nes nebebuvo vietų bendrabutyje.

Nauji metai pradėti vėliavos pakėlimu ir šv. Mišiomis, kurias atnašavo gimnazijos kapelionas kunigas Edmundas Putrimas. Po to per oficialų atidarymą kalbėjo direktorius A. Šmitas. Jis labai glaudai papasakojo susirinkusiems gimnazijos istoriją, jos tikslus ir tvarką. Labai gražų lietuvišką poeziją perpintą sveikinimo žodį tarė Lietuvos Seimo narys Mindaugas Stakvilevičius.

Pagrindiniai gimnazijos tikslai yra išauklėti jaunimą krikščioniškoje, demokratiškoje dvasioje gerais lietuvišiais ir puoselėti Europos susivienijimo idėją, nes tik suvienytoje Europoje Lietuva gali išlikti laisva ir saugi. Gimnazija įkurta išveivijos lietuvių vaikams. Moksleiviai iš Amerikos įeina amerikiečių gimnazijų programą ir sustiprintą lituanistinių

dalykų kursą. Jaunimas iš Pietų Amerikos atvyksta čia nemokėdamas lietuvių kalbos ir ją paprastai išmoksta per vienerius metus. Mokiniai iš Vokietijos mokosi pagal vokiečių gimnazijų programą, kuri papildyta lietuviškais dalykais, kaip, pavyzdžiui, lietuvių kalba ir literatūra, Lietuvos istorija ir geografija ir kt. Pastaraisiais metais atsirado mokinių iš Lietuvos. Jie per pirmą semestrą sustiprintai mokosi vokiečių kalbos ir po to ruošiasi vokiškai abitūrai kartu su mokiniais iš Vokietijos. Šiais metais 9 mokiniai laikys brandos egzaminus, tarp jų 5 iš Lietuvos. Tokiu būdu į Lietuvą grįš jaunuoliai, kurie pažins Vakarų pasaulį, gerai mokės vokiškai, o kai kurie ir anglų kalbą.

Gimnazija išsilaiko iš mokinių tėvų mokesčių, viso pasaulio lietuvių aukų ir vokiečių valdžios, bažnyčios ir Europos Bendrijos paramos. Šiuo metu, kai valdžia taupymo sumetimais savo paramą mažina, o Europos Bendrija visiškai nieko nebežada duoti, reikės daugiau rinkti aukų, kad ši vienintelė lietuviška mokykla Vakarų pasaulyje neužsidarytų.

(Pranešimas gautas faksu iš Vasario 16 gimnazijos Vokietijoje)

Gaisrininkų šventė Romuvos parke

Vasario 16-osios gimnazijai Dievas skyrė įsikurti nedideliame Hüttenfelde. Per 40 jos gyvavimo metų kaimas išsiplėtė, gyventojų skaičius išaugo iki 2000. Jie su ilgesiu žvelgia į pilies parką ir pilį, kurią prieš 40 metų aptiko a. a. tėvas Bernatonis ir kurią Vokietijos Lietuvių Bendruomenė nupirko gimnazijai. Parkas - vienintelis didesnis žalias plotas kaime. Šiomet Hüttenfelde gaisrininkų savanorių draugija šventė savo gyvavimo 100 metų jubiliejų. Iškilmės tęsėsi 3 dienas. Sekminių dieną šventė atsikėlė į gimnazijos parką bei pilį. Pilies salėje buvo įrengta kavinė, o didžiojoje parko pievoje buvo pastatyta didžiulė palapinė, kurioje galima buvo užvalgyti ir atsigerti. Dūdų orkestras linksmino visus puotaujančius. Vaikams žaisti buvo įrengtas guminis namelis. Jame

daugybė vaikų šokinėjo iki suprakaitavimo, čiuožė nuo guminio karnelio ir šiaip dūko kaip išmanydami.

Gimnazija Sekminių proga trumpai atostogavo: vieni buvo išvykę į ateitininkų šventę Memmingene, kiti išsėjos pas tėvelius - mokinių buvo čia mažai. Hüttenfelde lietuviai užkandžiavo ir alutį gerė kartu su vokiečiais. Stebėjo, kaip jie džiaugiasi parko žaluma, kaip mamos laimingos, kad vaikai gali lakstyti laisvoje pievos platybėje ir nereikia saugotis pravažiuojančių mašinų. Pilies mūrų vėsuma maloniai nuteikė salėje gurgkšnojančius kavą. Iš visų pusių buvo girdėti pasigėrėjimo šūksniai.

1984 m. ši pilis degė, o tie patys gaisrininkai nuo ryto iki vakaro ją gesino.

Iš "Vokietijos LB valdybos informaciją", 1993 m. Nr. 3

Į mokyklą.

Algimanto Žižiūno nuotr.

Danutė Šiaudinytė

GURMANŲ PIZZA
RITOS VIRTUVĖ

Ritos Virtuvė

SU PRISTATYMU NUO 12 val. iki 0.4 val.

TELEFONAS
351 538

MAŽA-25 cm.
VIDUTINĖ-30 cm.
DIDELĖ-35 cm.

SKAMBINKITE!

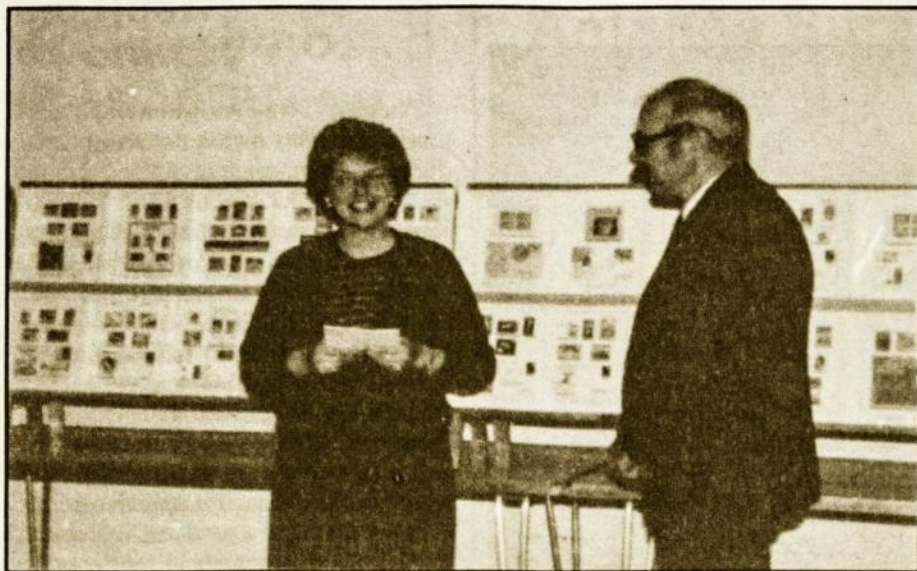
GARNYRAS SU:
GRYBAIS
SVOGŪNAIS
ŽALIAIS PIPIRAIŠ
DEŠRA
MĖSA
ALYVŲ UOGOMIS

Kauno filatelisto paroda Anglijoje

Šiaurės Anglijos "Tynemouth Philatelic Society" buvusio prezidento Juozo Ramanausko kvietimu lankiausi Anglijoje, kur rodžiau pašto ženklų "Žmonės Mėnulyje" ir "J. Gagėrinas" ekspozicijas. Ekspozicijų reprezentacija įvyko Whitley Bay miesto mokyklos salėje. Susirinko filatelistų ne tik iš Whitley Bay miesto, bet ir iš visos Newcastle apylinkės. Kosmoso tema nėra populiari tarp Anglijos filatelistų, todėl jiems buvo įdomu susipažinti su šiomis ekspozicijomis, tuo labiau, kad ekspozicija "Žmonės Mėnulyje" gegužės mėnesį buvo parodyta pasaulinėje parodoje Poznanėje.

Neišdildomą įspūdį paliko kelionės po Šiaurės Angliją. Juozas Ramanauskas ir jo žmona Hilda padarė viską, kad daug pamatytum ir tuo pačiu jautum kaip namuose. Šios nuostabios šeimos nuostatus ir rūpestis lydė mane visas tris savaites svečiuojantis pas juos, už ką labai jiems dėkingas. Man buvo sudaryta galimybė daug pavažinėti po apylinkes tvarkingais Anglijos keliais. Pravažiavome Šiaurės vandenyno pakrante su jos istoriniais miestais ir pilimis, aplankėme kalnus ir kasyklas, teko pažvejoti upėtakių, rinkti kalnų kristalų ir kitų retų mineralų, apžiūrėti puikias kristalų kolekcijas, apsilankyti Škotijoje, važiuoti iš Newcastle į Londoną puikiais keliais.

Aplankiau Anglijos lietuvių šeimas,

Henrikui Kebeikiui tariamasis padėkos žodis už filatelijos ekspoziciją Whitley Bay.

kur visur jaučiau nuoširdumą ir geranoriškumą. Paskutines tris viešnagės dienas praleidau šalia Londono esančioje Lietuvių sodyboje. Tai maža lietuvių kolonija, kur Didžiosios Britanijos Lietuvių sąjunga turi nupirkusi per 30 ha žemės sklypą su pastatais. Šioje sodyboje gyvena vienišų senelių, vakarais susirenka iš visos apylinkės lietuvių su šeimomis pabendrauti prie alaus bokalo. Čia dažnai apsilanko lietuvių šeimos iš JAV, Kanados ir kitų užsienio lietuvių bendruomenių.

Nemažai rūpesčių užsienio lietuviams padaro "lietuvišiai" - laimės ieškotojai", kurie blogu elgesiu stipriai žemina Lietuvos prestižą pasaulyje.

Per laikraštį norėčiau padėkoti visiems Anglijos lietuviams, su kuriais teko bendrauti, už nuoširdumą ir geranoriškumą, o ypatingai Hildos ir Juozo Ramanauskų šeimai. Tikiuosi, kad visapusis bendravimas, kuris sovietmečiu buvo tik svajonė, sėkmingai tęsis ir toliau.

Henrikas Kebeikis

Liūdni vaizdeliai iš Vokietijoje laimės ieškančių tautiečių gyvenimo

"Kada Kristina (20 metų) buvo (polijios - R. Š.) apklausiama, paaiškėjo, kaip (prostitutes-R.Š.) yra verbuojamos ir siunčiamos. Vieną lapkričio dieną ši jauna moteris buvo dviejų moterų užkalbinta Vilniaus turguje, ar ji norėtų dirbti Vokietijoje padavėja. Mergaitė tas domino. Po dviejų savaičių Kristina jau turėjo vienos vokiečių šeimos kvietimą, patvirtintą advokato, kurį parūpino Vilniaus firma, užsiimanti importu ir eksportu. Kaip tada atrodė, visai be jokių užuominų ši firma jai parūpino įvažiavimo vizą.

Frankfurto aerouoste prasidėjo siaubas. Prie išėjimo jos jau laukė du baro savininkai iš Saarbrücken ir vienas luxemburgetis biznierių. Savo auką jie tuoj nusivedė į vieną kavinę. Ten jie Kristinai ir dviem kitoms mergaitėms atėmė pasus bei lėktuvo bilietus ir nuvežė tiesiai į bordelį Frankfurto Breite Gasse."

Taip rašė š. m. rugpjūčio 23 dienos "Der Spiegel" žurnalas ilgesniai straipsnyje apie naują "biznio šaką", kurią plėtoja Rytų mafija.

Kad prostitucija užsiima merginos iš Lietuvos (apie vaikus dar neteko girdėti), tai galima laikyti jau "seniena". Labai abejotina, kad jos visos, kaip Kristina, iš anksto nežino, ką daro ir kur vyksta. Beveik kiekviena lėktuve iš Vilniaus, kaip tvirtina keleiviai, yra merginų, kurios vyksta į "darbą"... Kad šis "biznis" nėra

masiškas, lyginant su kitų Rytų valstybių "darbuotojų" skaičiumi, reikėtų pasidžiaugti.

Su kita nemalonia problema tenka susidurti dažniau. Kviečia vokiečių kriminalinė policija vertėjauti, kai tautiečiai yra sučiumpami vagiant, arba kai jie apvagiama (dažniausia tokių pat "rytiečių"), galų gale, ne vienas pareigūnų pagaunamas, kad nelegaliai dirba.

Prostitucija, vagystės, lošimo namai, kontrabanda, duoklių rinkimas iš sukčių yra tradicinės nusikalstamųjų elementų, arba mafijos, darbo sferos. Iš šių "rinkų", kaip patirtis rodo, tų elementų išvartyti beveik neįmanoma. Bet, kad šios grupuotės veržiasi į darbo ir verslo rinką, tai, jau švelniai sakant, yra valstybės ir jos žmonių apsilėidimas...

Liūdno kai nuteikia anksti rytą vaizdelis prie vieno Frankfurto tilto, kur įsikūrusi nelegali darbo birža. Ten matai ir lietuvių tarp kitų tautybių vyrų, jie laukia, kol atvyks koks nors automobilis, pasiims juos darbui dienai kitai, dažniausiai statybose. Tie vyrai būtų galėję normaliomis sąlygomis ir gaudami normalų atlyginimą legaliai dirbti, bet... Prieš porą metų vokiečiai norėjo sudaryti sutartį, kad 500 lietuvių galėtų įsidarbinti jų šalyje. Buvo paruošta sutartis, bet ji įkliuvo į biurokratų spąstus. Girdėjau, kad Lietuvos kultūros ir švietimo ministerija jau ruošiasi atestacijai

ir norėjo išduoti "diplomas", kad kandidatams tokiu darbu sugeba su kastuvu dirbti statybose... Laikas bėgo, Vokietijoje ekonominė padėtis blogėjo, ir ši sutartis nebuvo pasirašyta.

Atrodo, panašaus likimo susilauks liepos mėnesį pasirašyta Lietuvos ir Vokietijos sutartis dėl kvalifikacijos kėlimo. Iki rugsėjo 31 d. turi būti pateikti konkretūs planai per mokslų ir studijų tarybą Lietuvoje. Tik, deja, niekas nežino, kur ta "taryba" įsikūrusi...

Ir verslo žmonėms ateina sunkūs laikai. Plačia burna buvo paskelbta, kad Lietuvos užsienio politika skirs daug dėmesio ekonominiams ryšiams. Bus kuriamos ekonominės atstovybės, padedama Lietuvos verslininkams įeiti į Vakarų rinką. Bet kas vyksta iš tikrųjų, pavyzdžiui, Vokietijoje?

Dar ambasadoriaus V. Antanaičio laikais buvo pasirašytos sutartys su vokiečių firmomis ir biznierių, pagal jas jie rūpinsis kai kuriomis Lietuvai svarbiomis ekonominėmis sritimis, be atlyginimo ir jokio įsipareigojimo. Tai padėjo užmegzti ryšius ekonominėje srityje. Vos įteikęs Vokietijos prezidentui akreditacinius dokumentus, jau sekančią dieną dr. Z. Namasavičius išsiuntinėjo laišką, tvirtindamas, kad visi ryšiai eis per jį. Galima įsivaizduoti, kokia buvo tų laiškų gavėjų reakcija.

Romas Šileris
Frankfurtas prie Maino

Sportas

Hamburge Valdą Ivanauską vadina "Vulkanu"

Lietuvos futbolo rinktinės žaidėjas Valdo Ivanausko persikėlimas iš Vienos "Austria" klubo į Hamburgo SV vienuolikę rado platų atgarsį Vokietijos sportinėje spaudoje. Lietuvis "perleistas" vokiečiams už 1,3 milijono markių, jau dabar vadinamas "Ivanu Baisiuoju", kadangi Austrijos pirmenybėse Valdas įkirtė 15 įvarčių. Laikraščiai mūsiškį dar vadina "Vulkanu", tačiau kartu ir "karštakošiu", kadangi labai dažnai jis bereikalingai aštriai atakuoja priešininką ir uždirba geltoną ar raudoną kortelę. Pastaroji reiškia aikštės apleidimą.

Jau pirmose Vokietijos aukščiausios lygos pirmenybių rungtynėse Valdas į Niumbergo komandos vartus įkirtė du įvarčius. Hamburgo komanda rungtynes laimėjo pasekme 5:2.

Rungtynes plačiai aprašė Vokietijos spauda. Kelios ištraukos: "Ivan, Ivan šaukia žiūrovai. Hamburgas turi naują futbolo numylėtinį. 16 kartų už Lietuvą žaidusį Valdą Ivanauską. Pradžioje lietuvis negalėjo priprasti prie drėgnos aikštės, tačiau netrukus jis "laužė" Niumbergo gynybą".

"Super" - rašo 4,5 milijono egzempliorių tiražu leidžiamas "Bild our Soutag" savaitraštis. "Milžinas" - pasakė vienuolikės kapitonas von Heesen. Su juo (Valdu) turėsime daug džiaugsmo". "Jis (Valdas) 27 m., 1,88 m aukščio. Prieš rungtynes trumpai nusikirpo plaukus. Žiūrovai tuoj pat įsimylėjo lietuvi, kadangi jis kirtė gražius įvarčius. Tribūnoje graži, tamsiaplaukė moteris verkė iš džiaugsmo. Tai žmona Beatrice su dvylikamete dukra Lina ir dvejų metų sūnumi Patriku. Tai bu-

vo džiaugsmo ašaros".

Dabar milijonai futbolo aistringų kiekvieną šeštadienio vakarą radijo ir televizijos laidose girdės "Litauer" vardą, milijonai spaudos skaitytojų mūsiškio pavardę linksniuos spaudos skiltyse. Didelė gintarų krašto propaganda, nes 87% Vokietijos sporto mėgėjų futbolui skiria pirmą vietą.

Kazys Baronas
Vokietija

Seimo pirmininkas įveikė užsienio diplomatus

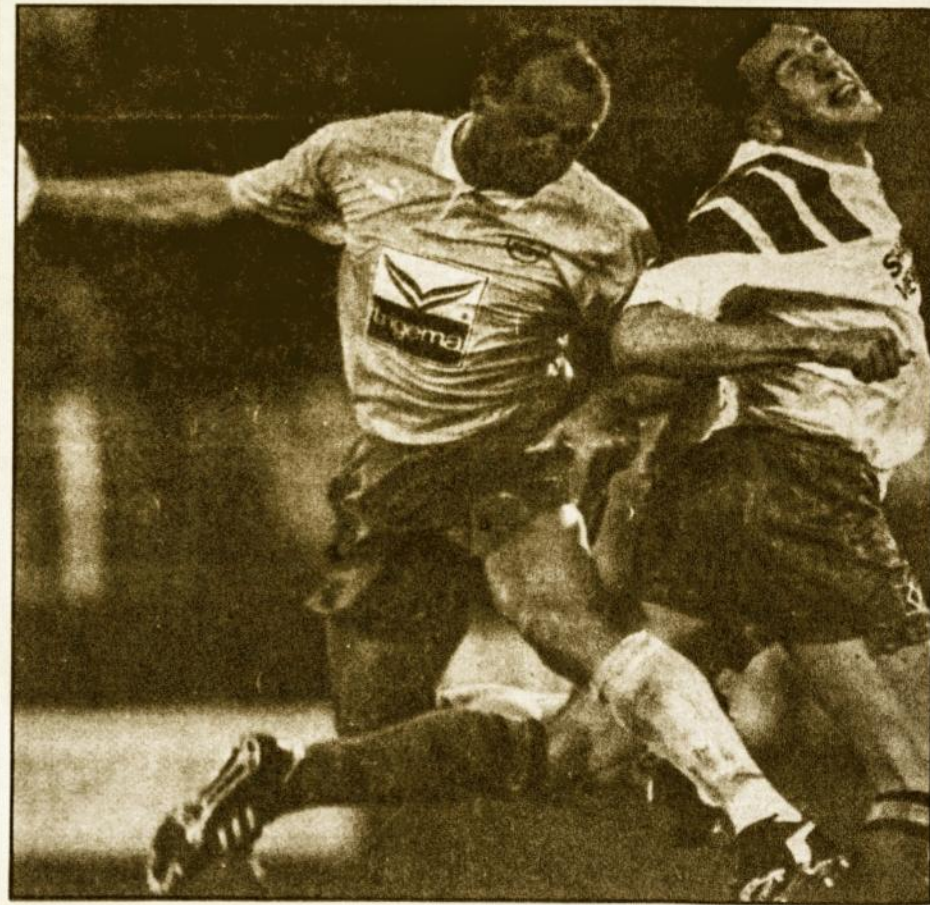
Didžiosios Britanijos ambasadorius Lietuvoje Michaelas Johnas Pearthas pradėjo Didžiosios Britanijos ir Vokietijos ambasadose atvirą šachmatų žaidimo turnyrą. Jis palinkėjo, kad ir politikai savo ginčus spręstų prie šachmatų lentų. Turnyro atidaryme dalyvavo Vokietijos laikinasis reikalų patikėtinis Stefanus Gallonas.

Iš viso turnyre dalyvavo 51 šachmatininkas, tarp jų - diplomatai iš Lietuvoje esančių užsienio valstybių ambasadų. Jie buvo suskirstyti į tris grupes, po keturis pajėgiausius pateko į finalą. Žaisti teko žaibiškai - vienai partijai tebuvo skirtos penkios minutės.

Finale sau lygių neturėjo didmeistris Aloyzas Kleins. Jam atiteko pagrindinis prizas - aviakompanijos "Lufthansa" nemokami bilietai į Frankfurtą prie Maino ir atgal jam patogiu laiku.

Turnyre varžėsi ir Seimo pirmininkas Česlovas Juršėnas. Seimo narys Jonas Pangonis. Č. Juršėnas garbės svečių grupėje pralenkė turnyre dalyvavusius kelis Didžiosios Britanijos ir Rusijos diplomatus.

ELI

V. Ivanauskas veržiasi per Niurnbergo gynėją.

TURIZMO IR PREKYBOS RŪMAI

Visada Jūsų paslaugoms:

- ✓ ekskursijos grupėms į Vilnių ir Lietuvą,
- ✓ kelionės į Latviją, Estiją, Maskvą, St. Peterburgą, Minską,
- ✓ ekskursijos individualiems turistams,
- ✓ specialios ekskursijos (mokomosios, biznio, kultūrinės, religinės ir kt.),

ASTRIDA

- ✓ viešbučių ir restoranų rezervavimas,
- ✓ mašinos ir autobusai ekskursijoms bei pervežimams,
- ✓ vizitai į mokyklas, vaikų darželius ir kt.,
- ✓ gidas-vertėjas,
- ✓ bilietai į traukinius ir lėktuvus.

Kokią iš šių paslaugų Jūs
bepasirinktumėte, mes garantuojame:
svetingumą ir malonius atsiminimus,
labai gerą aptarnavimą ir
priimtinas kainas.

Dėl smulkesnės informacijos nedvejodami kreipkitės:

Gedimino 31, 2001 Vilnius, Lietuva.

Tel. (0122) 614 459, 222 790, faksas (0122) 223 506,
tlx. 262139 AGRO SU.

EUROPOS LIETUVIS

EUROPE'S LITHUANIAN - Lithuanian weekly

REGISTERED AS A NEWSPAPER AT THE POST OFFICE
Printed and published by Lithuanian Association in Gt. Britain and

Lithuanian House Ltd., 2 Ladbroke Gardens, London W11 2PT, England
Tel.: 071-727 2470 Fax: 071-792 8456 ISBN 0901941 45X

Prenumeratos kaina metams: Didžiojoje Britanijoje - 23 svarai;

Vokietijoje - 85 DM. Visur kitur - 30 sv.

Vienoje skiltyje dėto skelbimo kaina 10 sv. už 25 mm. Didesni skelbimai atitinkamai brangiau. Už laikraštį kieno nors spausdinamų skelbimų turinį nei leidėjai, nei redakcija nesiima atsakomybės.

Redaguoja redakcinis kolektyvas. Vyr. redaktorius Vladas Dargis

Redakcija rankraščius taisy ir trumpina savo nuožiūra. Nepanaudoti rankraščiai, jei iš anksto nesusitarta, negrąžinami.

Atspausdinti straipsniai išreiškia autorių, ne redakcijos ir leidėjo nuomonę.

Lietuvių Kronika

"EUROPOS LIETUVIS" SPAUSDINAMAS VILNIUJE

Šis "EL" Nr. 35 išsiųstas iš Vilniaus rugsėjo 6 d.

"EL" redakcijos ir administracijos adresas pasilieka tas pats. Siųsdami "EL" prenumeratą pažymėkite:

"Europos lietuvio" administracijai, 2 Ladbroke Gardens, London, W11 2PT.

Tel.: 071-727 2470 Faksas: 071-792 8456

"EL" adresas Vilniuje: A. Strazdelio 1, Vilnius 2600, Lietuva-Lithuania.

Tel.: 010 370 2 622 466 Faksas: 010 370 2 614 984 SL 1436

Redaktorius Mindaugas Milieška

AUKOS SPAUDAI LONDONE

J. Domeika - 10 sv.

Už aukas nuoširdžiai dėkojame.

PADĖKOS

Širdingai dėkojam už nuolatinę globą ir rūpestį didžiai gerbiame ponui Juozui Domeikai iš Nottinghamo, Anglijai.

Jūsų čekiui pasiūsti 200 svarų sterlingų leidžia mums įsigyti įrangą, reikalingą vaikų reabilitacijai.

Taip pat gavome Jūsų testamentu nuorašą, kuriame skiriame vaikams su negalia 1000 svarų sterlingų. Nuoširdžiai dėkojam, linkim sveikatos ir ilgų gyvenimo metų.

Šakių vaikų lopšelio-darželio "Berželis" spec. grupės vaikai ir darbuotojai

Vilijampolės vaikų pensionato, kur šiuo metu jau gyvena 199 vaikai (trečdalis našlaičiai), darbuotojai dėkoja ir rašo: "Dėl sunkios ekonominės būklės turime materialinių problemų. Ačiū Jums, kad padedate jas išspręsti."

Panevėžio miesto invalidų vaikų "Vilties" bendrijos skyrius dėkoja visiems Anglijos lietuviams už paramą jų skyriui.

BRITŲ-LIETUVIŲ PAGALBOS FONDAS VAIKAMS LIETUVOJE

"Ersham house" pensininkų namai, Hailshou E. Sussex, paaukėjo medicininių reikmenų ir vaistų už 250 svarų.

Fondo vadovybė lieka dėkinga aukotojams, ir aukos visuomet mielai laukiamos.

LAIMUČIO ŠVALKAUS NAUJOS KNYGOS IR SVEIKATA

"Šaltinio" redakcijos nario Laimučio Švalkaus "Oriente" leidykla Kaune išleido 3 naujas knygas: 1. "Miglotų dienų sukuriuose", 244 psl., eilėraščių rinkinys; 2. "Pasakų metai", eilėraščių vaikams su spalvotomis iliustracijomis, 10000 egz.; 3. D. Žaliakalnio slapyvardžiu "Dėdė Baltazaras", iliustruotas leidinys.

Autorius iš Northamptono buvo bevažiavęs į Lietuvą viešnagai ir parsivežti naujus leidinius, bet 3 dienas prieš kelionę pateko į vietos General ligoninę ir sunkiai serga.

Kol kas Anglijoje savo naujų knygų jis turi tik po vieną egzempliorių.

S. M.

LIETUVIŲ ŠV. KAZIMIERO BAŽNYČIA LONDONE

21 The Oval, E2 9DT
rytinėje Londono centro dalyje.

Įėjimas iš Hackney Road.
Tel. 071 739 8735

Pamaldos sekmadieniais - 9 ir 11 val.

Artimiausia požeminė stotis - Bathnal Green centrinė linija.

Autobusai iš miesto centro: 26, 48, 55.

LIETUVIŲ DIENA

Šeštadienį, rugsėjo 18 d. 6.30 val. vak. Boltono Ukrainiečių salėje, 99 Castle Street, Bolton, Lancashire, įvyks D. Britanijos lietuvių SĄSKRYDIS - TAUTOS ŠVENTĖS MINĖJIMAS.

Programoje dalyvaus žymi Lietuvos solistė sopranas Sigutė Trimakaitė ir DBLS ansamblio "Gimtinė" kanklininkės.

Po programos bus šokiai, turtinga loterija, veiks barai ir bus parduodami užkandžiai.

Įėjimas - 2.50 sv.

Visi tautiečiai yra maloniai kviečiami šiame metiniame sąskrydyje gausiai dalyvauti.

Boltono lietuviai ir DBLS Centro Valdyba

Vykstantiems į užsienį "EL" pataria gerai apsidrausti, kas padės išvengti ligos ar kitos nelaimės atveju susidariusių išlaidų, ir linki geros bei atmintinos kelionės!

Lietuvos aklieji sportininkai Europos čempionatuose Anglijoje ir Airijoje

Ši pavasarį sužinoję, kad rugsėjo mėnesį Anglijoje, Loughborough universitete, įvyks Europos aklių golbolo čempionatas, o Airijoje, Dubline, - Europos aklių lengvosios atletikos čempionatas, turėjome mažai vilčių, kad juose galėsime dalyvauti dėl pinigų trūkumo. Jų gavome.

Nuoširdžiai esame dėkingi Didžiosios Britanijos Lietuvių Sąjungos direktorių valdybos pirmininkui ponui J. Alkiui ir visiems kitiems tautiečiams už paaukottus tam reikalui pinigus - 560 svarų. "Lietuvos avialinijų" kompanijai už lengvatinius bilietus iki Londono ir atgal. Pinigais arba savo firmų gaminama produkcija mus taip pat parėmė: Komerčinis bankas "Lietuvos verslas", firma "Rank Xerox", draudimo kompanija "Tukana", draudimo bendrovė "Preventa", Vilniaus nekilnojamo turto agentūra "Logito", siuvimo įmonė "Lelija", bendrovė "Utenos trikotažas", Vilniaus valstybinė kelių valdyba, firma "Lietuvos suvenyras", statybinių medžiagų komercinė firma "Morena".

Į lengvosios atletikos čempionatą Dubline išvyksta 6 žmonių delegacija,

kurioje: neregiai S. Kriauciūnienė, Barselonos Parolimpinėse žaidynėse pelniusi 3 sidabro ir 1 bronzos medalius, ir V. Girmius, Barselonoje iškovojęs sidabro, o Seule 2 aukso medalius, bei silpnaregis K. Bartkėnas, debiutuojantis tokio aukšto lygio varžybose. Sportininkams padės treneris-lyderis S. Sokolovas, vertėja G. Leonavičiūtė ir delegacijos vadovas, Lietuvos aklių sporto federacijos prezidentas R. Šimkus.

Lengvaatlečiai startuos rugsėjo 8-11 dienomis. Golbolo komanda atvyksta į Londoną rugsėjo 11 dieną. Jos sudėtyje jauni žaidėjai M. Zibolis, D. Formonikas, S. Leonavičius ir A. Montvydas. Sportininkams padės treneris Z. Bajarūnas, vertėja G. Leonavičiūtė ir delegacijos vadovas R. Šimkus. Teisėjai čempionate organizatoriai pakvietė R. Venckutoni. Varžybos vyks rugsėjo 12-16 dienomis.

Brangūs tautiečiai, kviečiame moraliai palaikyti aklių sportininkų startus Europos čempionatuose.

Rimantas Venckutonis

Lietuvos aklių sporto federacijos generalinis sekretorius

PRAKTIŠKIAUSIAS PINIGŲ PERVEDIMAS Į LIETUVĄ

Persiunčiant pinigines dovanas, palikimus, pensijas ir atliekant kitus finansinius reikalus su Lietuva, siūlome pasinaudoti mūsų patarnavimu, ilgamečiu patyrimu ir praktika.

Gavus užsakymą, tuojau išmokame Jūsų nurodytam asmeniui arba organizacijai Lietuvoje skirtą sumą doleriais arba svarais (amerikiečių, anglų).

Pervedimo mokestis 3% plius 15 svarų (pristatymo ir iškeitimo į dolerius išlaidos). Už didesnius nei 5000 svarų pervedimus - mažesnis mokestis.

Z. Juras

11 London Lane, Bromley, Kent, BR1 4HB, England
Tel. 081 460 2592 FAX 081 318 7643

GUNNEL TRAVEL SERVICE LTD

Specialising in travel to the Baltic States

for air tickets, accommodation and other travel related information contact

Gunnel Travel Service Ltd
Hayling Cottage, Stratford St Mary
Colchester, England

tel 0206 322033 fax 322352

Užs. 791

Bradfordo Vyties klubas ruošia ekskursiją į metinį Didžiosios Britanijos lietuvių sąskrydį - Tautos šventės minėjimą, kuris įvyks Boltone, Ukrainiečių salėje š. m. rugsėjo 18 d., šeštadienį.

Už autobusą apmoka klubas, išvykstante nuo Vyties klubo 3 val. p.p. Prašau užsirašyti pas kult. reikalų vadovą p. A. Gerdžiūną.

Vyties klubo valdyba

Nottinghamo DBLS skyrius ruošia ekskursiją į metinį Didžiosios Britanijos lietuvių sąskrydį -

Tautos šventės minėjimą,

kuris įvyks Boltone, Ukrainiečių salėje, Castle Street, Bolton, š. m. rugsėjo 18 d.

Kelionės kaina £6.00. Autobusas išvyksta nuo Salutation Inn, Maid Marin Way 3 val. p. p. Sekantis sustojimas Derby Rd. įprastoje vietoje. Norinčius užsirašyti prašome skambinti tel. 505-686.

Skyriaus valdyba

PASAULYJE

Nevienodai suprasta žydų ir arabų sutartis

Izraelio susitarimas su palestiniečiais bent trumpam laikui atitraukė pasaulio dėmesį nuo Bosnijos įvykių. Bet vos pasirašius sutartį iškilo klausimai, kaip kas interpretuoja tą sutartį. Izraelis sako, kad tai yra pirmas žingsnis į laikiną autonomiją, tuo tarpu palestiniečiai siekia pirmo žingsnio į nepriklausomybę. Nepaisant to, sutartis, dėl kurios buvo susitarta per slaptas derybas tarp žydų ir palestiniečių pareigūnų, yra laikoma svarbiu dalyku. Tikimasi, kad ji padės sustabdyti terorizmą toje pasaulio dalyje ir gal leis Izraeliui susitarti ir su kitomis arabų valstybėmis, kaip Sirija, Jordanija, Libanu ir gal Saudo Arabija. Su Egiptu Izraelis jau susitakė 1979 m. Siekdamas susitarimo, Izraelis išnaudojo susilpnėjusią palestiniečių organizacijos PLO ir ypač jos vado Yasser Arafat padėtį. Ta organizacija dabar kenčia nuo vidinių nesantaikų, net buvo grasinimų pakeisti jos vadą. Sutartis susilaukė daug prieštaraimų tarp žydų ir palestiniečių. Dalis žydų yra priešingi bet kokiam susitarimui su PLO, nes iki šiol vertina tą organizaciją kaip teroristinę, o nemažai palestiniečių siekia nepriklausomos Palestinos. Pagal sutartį palestiniečiams leidžiama autonomiškai tvarkytis Gazos sektoriuje ir Jericho mieste, kuris yra anksčiau Jordanijai priklausiusiame Vakarų krante. Dėl Jeruzalės padalinimo dar bus tartasi vėliau. Tas susitarimas yra labai ribotas, bet svarbus ir tuo, jog iki šiol Izraelis ignoravo PLO, o palestiniečiai nepripažino, kad Izraelio valstybė iš viso egzistuoja. Yasser Arafat dabar gali grįžti iš tremties ir vadovauti savo tautiečiams.

Lopoma Vokietijos ir Prancūzijos draugystė

Pranešama, kad kanclerio Kohl susitikimas su Prancūzijos premjeru Balladur nepajėgė užlopyti ginčų, atsiradusių tarp tų dviejų valstybių. Oficialiai buvo kalbama apie draugystę, nes ji yra visos Bendrijos pagrindas. Bet nebuvo išaiškinta, kodėl Bundesbankas nesutiko sumažinti nuošimčių, kad pagelbėtų Prancūzijos frankui. O vokiečiai primeta prancūzams, kad jie dėl savo agrarinės politikos trukdo muitų ir tarifų sumažinimo GATT sutarties priėmimą.

Mažaverčiai sutarčių pasirašymai Bosnijoje

Daug pastangų buvo dėta per pastutines derybas, siekiant visų trijų dalyvių - serbų, chorvatų ir musulmonų - pritarimo sutarčiai, pagal kurią Bosnija ir Hercegovina padalinama į tris autonomiškas dalis su centre vyriausybe sostinėje Sarajeve. Ji dvejus metus būtų JTO valdoma. Sutarčių pasirašymas ten yra mažai vertinamas, nes niekas jų nesilaiko. Šį kartą sutarčiai buvo teikiama daugiau svarbos, nes ir Amerika žadėjo atsiųsti savo kariuomenės dalinius, kad prižiūrėtų sutarties vykdymą. Ypač tai svarbu Bosnijos musulmonams, kurie jaučiasi daugiausia nukriausti, nes gauna tik 30% teritorijos ir ribotą priėjimą prie jūros. Nesutikti pasirašyti sutartį reikėtų karo pradžiai. Jo musulmonai nesitiki laimėti, o žmonės jau nori taikos ir bijo ateinančios žiemos. JTO, siųsdama humanitarinę pagalbą, mėgina padėti gyventojams ir išgydyti sužeistuosius. Bet sakoma, kad korupcija tarp įvairių kariuomenės dalinių esanti taip paplitusi, jog tik dalis produktų patenka žmonėms. Juodąją rinką palaiko ir JTO dalinių kariai iš įvairių kraštų. Ypač blogą vardą užsitarnavo ukrainiečiai, kurių ne vienas jau iš pasipelnymo nusipirko ir pasiuntė namo automobilius.

Mečys Bajorinas

Londonas

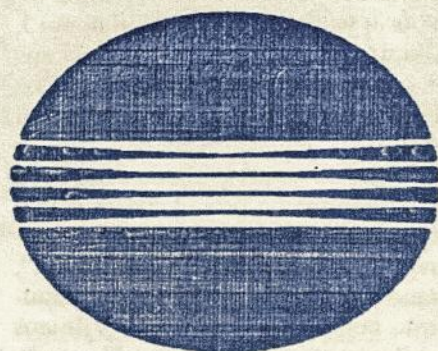
PAMALDOS

Nottingham - rugsėjo 12 d., 11.15 val. Židinyje.

Eccles - rugsėjo 12 d., 12.15 val.

Nottingham - rugsėjo 19 d., 11.15 val., Židinyje.

Derby - rugsėjo 19 d., 14 val., Bridge Gate.

MINOLTA

ČIA ŠIANDIEN. ČIA RYTOJ.

*Kopijavimo aparatai
Telefaksai
Fotoaparatai*

MES SU JUMIS: BIZNIO KELIU EIKIME KARTU!